

JOSAVJA
KOLJA

AS

OLIVER

EVOLUTION LF. WR.

EVOLUTION LF. WR.

EVOLUTION LF. WR.

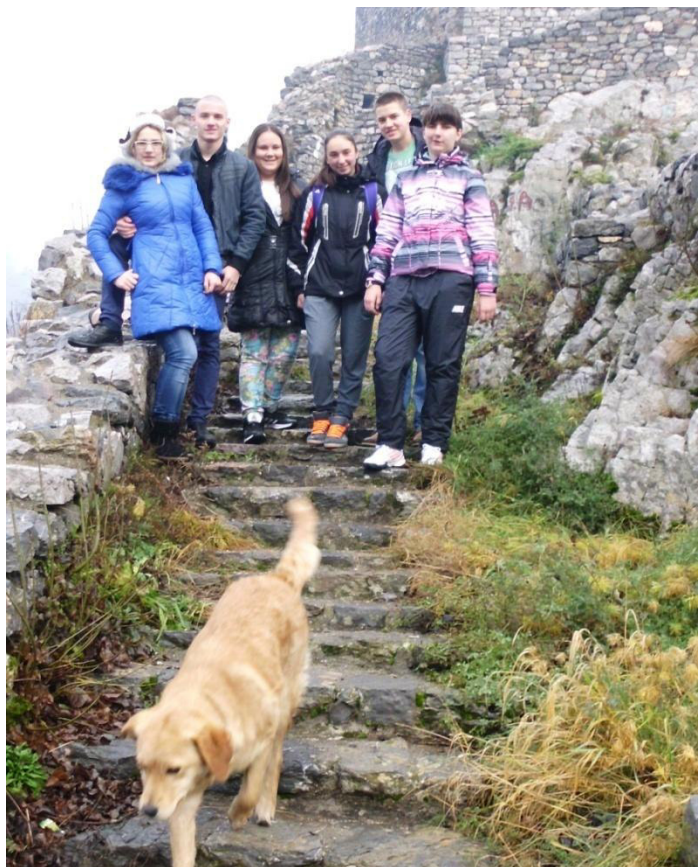
2014.7.1 12:27 AM

ПРИЧА СА НАСЛОВНЕ СТРАНЕ

На шта је све спреман један новинар за добру причу? Куда би могао да оде, колико далеко да отпутује? Колико да ризикује? Знамо сви одговор - препрека нема. Планирали смо различита путовања, размишљали, процењивали, вагали, и на крају схватили - ове године је прича са насловне стране била пред нашим очима. Закључили смо да негде тамо не постоји ништа вредније од онога што ми имамо, што је наше. А склони смо томе да о ономе што је наше и највредније не говоримо, или да, ако се о томе случајно поведе реч у неком друштву, обезвредимо сав значај предмета нашег разговора, као да се стидимо што је то у нашем власништву, лепо и драгоцено, а замислите - наше.

Једног магловитог децембарског јутра Новинарска секција упутила се ка Старом граду, средњовековној тврђави која је највероватније подигнута у другој половини четрнаестог века. До ње се може доћи када кренете из Ужица главним путем према Златибору, Шаргану и Мокрој Гори. Некада је то била моћна и значајна тврђава. Смештена је на високој оштрој стени коју са три стране окружује Ђетиња. Неправилног је, издуженог облика, прилагођена рељефу терена. Постоји само један улаз у град, и то са северозападне стране. Из овог утврђења надзиран је путни правац који је ишао долином Ђетиње. Стари град су контролисали српски владари тог периода. Када су Турци заузели ове крајеве, користили су ово утврђење и, по неким подацима, доградили га 1480. године. Стари град је временом губио на значају, јер је све лакше освајан. Срби су њиме управљали у доба српских устанака. Више пута је рушен и реконструисан према сачуваним архивским сликама познатог истраживача и путописца Феликса Каниса из 1868. године. Он је писао да је ужичка тврђава била необичан пример у читавој средњовековној Србији. Њен доњи део, ослоњен на стрму кречњачку стenu, имао је облик троугла нагнутог према југу, чији су се зидови спајали у јакој кули која се уздизала на стрмој обали Ђетиње. За Стари град везују се многе приче и легенде. По једној од њих, саградила га је Проклета Јерина. Она је задужила све жене, старе и младе, болесне и здраве. Све су морале да раде. Колона жена је била толико дуга да су цигла и камен ишли из руке у руку жена од Поникава до Ужица. Све оне су, због тешког рада, проклеле Поникве: „Поникве, никад не поникле!“ Јерини је Стари град служио као склониште. По веровању, ова жена је подизала градове широм тадашње Србије, углавном поред река, а у Ужицу поред Ђетиње. Сви су изграђени тако да им се не може лако прићи. Још један топоним, тачније хидроним, везује се за Проклету Јерину. Она је, као зла и незадовољна моћна жена, бацала децу у Ђетињу. Тако је наша река добила име: Ђетиња, или детиња река.

Упућени у њене вредности, чињенице и легенде, запутили смо се ка тврђави. Са професорком српског језика кренули смо од школе. Током обиласка друштво нам је прадио један пас, који се понашао као прави члан

Секције. Позирао је за фотографисање, њушкао и неустрашиво се пењао на највише тачке тврђаве. На самом улазу у град, магија легенди средњег века полако се распршила. Приметили смо разбацано смеће на сваком кораку зеленог простора. Покушавајући да заборавимо гомилице марамица, папира и другог далеко опаснијег материјала, настављамо да се пењемо ка врху утврђења, предвођени најхрабријим новинаром Александром, који је свуда стизао први. На тренутке смо били и уплашени, ипак је град на великој висини саграђен. Бирамо најлепши тренутак и правимо фотографију за насловну страну. Са верним псом, наравно. Настављамо обилазак, пажљиво опипавајући сваки камен на који стајемо. Време је учинило своје, па нам се чини да је понегде прилично нестабилно. Ипак се усуђујемо да се попнемо до највишег дела, али и најнесигурнијег. Сачекала нас је награда - предиван поглед на цело Ужице. Због неба које се спустило и изгледало као да је близу, магле и осећаја да смо на врху света, средњовековна магија је поново оживела. У реалност нас враћа опомена да је време да кренемо у школу. Нико од нас се томе није обрадовао, осим професорке, која је све време страховала да ћемо пасти и повредити се.

Овај дан је пружио једно предивно искуство. Неки од нас су први пут посетили Стари град. Ми планирамо да се ускоро вратимо, а свима препоручујемо да нађу времена да уживају у ономе што он може да пружи. Није далеко, а наше је.

Александра Стокић

УПРАВА ШКОЛЕ

*Иван Марић, директор Школе, Ирена Госпавић и
Борђе Благојевић, помоћници директора (седе),
Жанка Станојевић и Александар Арсић,
координатори практичне наставе (стоје)*

- IMPOL SEVAL
- БИОКТОШ
- MIROGLIO
- СВЕТЛОМАТИК
- ЗАНАТСКА РАДЊА ЋИТО

СОЦИЈАЛНИ ПАРТНЕРИ

- ПУ УЖИЦЕ
- ДИРЕКЦИЈА ЗА ИЗГРАДЊУ УЖИЦЕ
- УНИТРАГ Д.О.О.
- ГАГА ТУРС Д.О.О.
- ЗЛАТАН ПРЕВОЗ Д.О.О.
- АМСС П.Ј. УЖИЦЕ
- АУТО ШКОЛА „БРМ-БРМ“
- АУТО ШКОЛА „СИГНАЛ“
- АУТО ШКОЛА „АС АУТОСТАРТ“
- АУТО ШКОЛА „ЕУРОАУТО“
- ПРОСТОР
- АУТОЦЕНТАР „ЕРЕ“
- РЕМОНТНИ ЦЕНТАР
- ДЕПОНИЈА „ДУБОКО“
- ТЕХНИЧКИ ПРЕГЛЕД МД
- АГ БИРО
- КАДИЊАЧА А.Д.
- ФРИЗЕРСКИ САЛОНИ: РУЖА, СНЕЖА,
TRENDY, МОНИКА, ЦЕЦА – УНО,
BACKSTAGE, PRESIGE, ЕВИТА, IT'S
TIME, АНЧИ, DVA M STUDIO ,
ДАНИЈЕЛА, ТАЊА, ВЕРИЦА

Они су нам доста помогли око реализације овога броја Петље. Хтели смо да их интервјуишемо, посебно директора, али они су из скромности то одбили. Директор мисли да је Петља сама по себи велики промотер Школе и да ће најбоља помоћ бити да нађе спонзоре за финансирање овог броја Петље. То је и више и боље од било каквог интервјуа, с чиме смо се и ми сложили.

СПОНЗОРИ

- STABIL – PRO D.O.O.
- RAD RAŠO D.O.O.
- D2 CUT D.O.O.
- JASMIL
- СВИЛЕН КОНАЦ - БЕЛИ
- ДУНАВ А.Д.
- ПУТЕВИ А.Д.

ОВОМ ПЛАНЕТОМ ЈОШ УВЕК ХОДАЈУ ДОБРИ ЉУДИ. ХВАЛА ИМ!

ЈА САМ ОПТИМИСТА

Током децембра спровели смо анкету ради избора омиљеног професора. Анкетирани су сви ученици школе, а резултати су показали да је ове године омиљена професорка Нада Каримановић. Након што смо јој саопштили резултате анкете, разговарали смо о многим темама. Иако нам је и пре разговора било јасно зашто је ученици воле, након времена које смо провели са њом потврдили смо да је ове године титулу омиљеног понела права особа.

Петља: Шта мислите, зашто сте изабрани за омиљеног професора?

Нада Каримановић: Прво бих желела да кажем да сам почаствована. Волим посао који радим. Волим своје ученике. Волим своју породицу. Већина ученика наше школе није из овог града. Њима је потребно пружити, осим знања, и подршку и разумевање. Трудим се да часови буду духовити, да им врло тешке наставне јединице објасним на занимљив начин. Можда је то и ствар природе и мог темперамента, а ту је и чињеница да сам један од најстаријих професора у школи, са доста искуства. Сматрам да многе моје колеге заслужују и да сигурно и јесу омиљени. Није то нешто по чему се много одвајам од других колега. Мом успеху много доприноси и то што радим са оваквим колегама. Овај мој успех је успех свих њих.

Петља: Колико дуго се бавите овим послом?

Нада Каримановић: Тридесет четири године радног стажа имам. У овој школи радим двадесет четири године.

Петља: Какви су данашњи ученици у односу на оне којима сте предавали на почетку своје каријере?

Нада Каримановић: Не могу да кажем да су ученици некада били бољи у односу на данашње. Свако време има и своје добре и лоше ученике. По мени, последњих година је бољи квалитет у односу на оне године за нама које су обележиле све оне кризе, што се одразило и на рад ученика. Увек могу боље да уче, али ја сам задовољна. Према анкетама, физика је најнеомиљенији предмет међу основцима. Можда је то разлог

што се ја трудим да им на занимљив начин физику приближим. Уместо „добар дан“, ја њима кажем „тело“, а и они мени одговоре „тело“. Ја њима кажем „деловање“, па онда они мени „кретање“. На такав начин покушавам да им помогнем. Ваљда је то боље него да се намргодим, а раде предмет који није лак. Деца знају да је физика роман у којем је главни јунак тело. Они знају да немамо наслове, и да је сваки час једна прича. Ми тај роман причамо. То генерације памте, на пример, други Њутнов закон: Фића је мали ауто. Или причу о телу, јер нема реченице у физици у којој се не помиње тело. Свака дефиниција и сваки закон мора да има тело.

Петља: Одакле Вам интересовање за физику?

Нада Каримановић: Физика је један захтеван наставни предмет, али ме је привукло то што научити физику значи применити стечено знање у свакодневном животу. Ја сам завршила физичку хемију, у овој школи сам предавала и хемију и физику. Заволела сам позив просветног радника и рад са децом.

Петља: Пошто важите за наставника који је увек лепо расположен и насмејан, који је Ваш савет за добро расположење?

Нада Каримановић: Тежак је мој предмет, не воле деца то да уче, али њима мој осмех много значи. Сматрам да тај осмех, који увек виде, доприноси. Мене ученици чак и питају зашто сам увек насмејана, али с обзиром на године, једино што могу да им пружим, бар визуелно, јесте осмех. Имају они и младе и лепе наставнике, а од мене добију, за почетак, осмех.

Петља: Како успостављате добар однос са ученицима?

Нада Каримановић: То је ствар нашег договора на почетку сваке школске године, и када испоштујемо договор, лепо је и мени, а добро је и ученицима.

Петља: Када бисте имали прилику да поново бирате, да ли бисте нешто у свом животу променили?

Нада Каримановић: Не, ни факултет који сам завршила, ни посао којим се бавим. Ништа не бих променила. Рад са децом је нешто што је привилегија. Десет година сам радила у Гимназији, и тамо сам предавала физичку хемију и физику, а овде физику и хемију. У последње време предајем само физику.

Петља: Значи ли то да сте остварили све своје снове?

Нада Каримановић: Свакако да нисам, али у доброј мери јесам.

Петља: Ученици на Вашим часовима могу да примете љубав у свему што радите. Колико је Вама љубав важна?

Нада Каримановић: Она је најважнија и у професији и у породици. Увек је најважнија, и вреди све жртвовати због ње. Љубав држи све, ако нема љубави према нечему, онда нема ничега. Мени су сва одељења једнако драга. Можда могу да будем некемо наклоњена због бољих резултата, или понашања. Али, сви су ми једнаки.

Петља: Који је Ваш савет за младе наставнике?

Нада Каримановић: Младе колеге посећују моје часове и на њима добијају те савете, јер виде оно што деца прихватају. Нема колеге почетника који није био на мом часу. Важно је да заволе позив којим се баве, јер није суштина само знати, већ и умети са децом. Не само поседовати знање. А није лако радити са младим људима.

Петља: А савет за младе људе?

Нада Каримановић: Да уче, знање ће кад - тад победити. У овим временима не изгледа тако, али ја сам оптимиста.

Петља: Оно што нас увек занима јесте да ли Вам је тешко да ученицима упишете недовољну оцену?

Нада Каримановић: Није ми тешко, ако морам. Знам да се може поправити.

(НЕ)ЧИСТА ИЗВОРСКА ВОДА

Леп августовски дан на познатом ужичком излетишту Јелова гора, Јованова вода. Уобичајено много посетилаца. Чује се звук гитаре, осећа се мирис роштиља, а воду из извора користе сви. Јованова вода, хладна и чиста. Има ли шта лепше од тога да укућане обрадујете чистом изворском водом? Звучи идилично, али да видимо шта кажу чињенице.

У званичним документима Завода за јавно здравље (које можете погледати на интернету), Јованова вода спада у воде које нису исправне за пиће. Када проверимо киселост те воде ($\text{pH}=5$), види се да је концентрација киселих јона у води од 100 до 1000 пута већа од оне коју има вода коју треба да пијемо. Та киселост може имати озбиљне последице на здравље људи (на пример, ћелије рака се множе у киселој средини, већини гљивица прија таква

средина). Оно што је јако важно је чињеница да на самом извору не постоји никакво упозорење које упућује на то да вода није за пиће.

Јавне чесме су алтернативни извори, не одржавају се редовно и не пролазе кроз поступак пречишћавања и дезинфекције.

Последња анализа јавних чесама у Ужицу говори да нам чиста вода тече једино из Видића чесме у Ади и Бадањ чесме у Херцеговачкој улици. Све остале чесме имају воду која није за пиће. Неке воде су бактериолошки неисправне: чесма на градској плажи, јавна чесма код Потпећке пећине, Бисер вода у Крчагову, Јовановац у Ади, Олгина чесма, Кука у Царинској улици, чесма на Каменом кориту... Јованова вода је физикохемијски неисправна (киселост није у реду, највероватније због састава земљишта). Воде које су неисправне и бактериолошки и физикохемијски су: чесма на Слануши, у Ратарској улици, у Солунској...

Вода из ових извора се може користити за храну и пиће тек после прокувавања (10 мин). Постоји чесма на Мендином брду која уопште не сме да се користи, чак ни после кувања. По закону на свакој овој чесми мора да постоји натпис „вода није за пиће“, што у већини случајева није тако.

Ако сумњате у исправност воде за пиће из градске мреже, ипак је најсигурнија варијанта купити флаширану воду. На њој бар пише шта можете попити. Не каже се без разлога да је оно што је бесплатно некада и најскупље.

Анела Милетић

ЊИМА СЕ ПОНОСИМО!

У школској 2013/2014. години ученици носиоци Вукове дипломе су: **Јелена Бабић IVг1** и **Иван Пенезић IVг1**.

Наставничко веће је за ученика генерације прогласило **Јелену Бабић**.

Иван Пенезић, Јелена Марјановић и Јелена Бабић на пријему у Градској кући

ТАКМИЧЕЊА У ШКОЛСКОЈ 2013/2014.ГОДИНИ

ГРАЂЕВИНАРСТВО

XXV Републичко такмичење геодетских и грађевинских школа Србије одржано је од 3. до 5. априла 2014. године у Техничкој школи у Чачку. Учествовало је 30 школа, 28 из Србије, једна из Словеније (Марибор) и једна из Црне Горе (Подгорица), у седам теоријских и четири практичне дисциплине.

Нашу школу је представљало пет ученика, који су остварили следеће резултате:

Јелена Марјановић IIIг1 - прво место из статике и отпорности материјала,

Јелена Бабић IVг1 – друго место из технологије грађевинских радова,

Иван Пенезић IVг1 – четврто место из математике,

Александар Мутавцић IIIг1 – пето место из примене рачунара у грађевинарству,

Ђорђе Јовановић IIг1 – седмо место из грађевинских конструкција.

САОБРАЋАЈ

XXI Републичко такмичење саобраћајних школа одржано је 11. и 12. априла у Врању. Техничка школа Врање угостила је представнике 29 школа који су у два такмичарска дана показали своја теоријска знања из саобраћаја и вештине у управљању моторним возилима Б и Ц категорије.

Нашу школу је представљало шест ученика: **Борислав Селаковић, Љубиша Миковић, Миладин Бојић, Милош Смиљанић, Јелена Петровић и Владимир Шишаковић.**

У конкуренцији такмичарских парова освојено је **прво место** у категорији возач моторних возила Б категорије и **треће место** у категорији возач моторних возила Ц категорије.

У појединачној конкуренцији **Борислав Селаковић** је освојио **треће место** у категорији возач моторних возила Б категорије.

У коначном пласману наша школа је освојила **друго место.**

ТЕКСТИЛСТВО

XX Републичко такмичење текстилних и кожарских школа одржано је у Новом Пазару од 28. до 30. априла. Ученици наше школе су учествовали и постигли значајне резултате у следећим дисциплинама:

Александра Савић IVг1 - друго место у дисциплини конструкција и моделовање одевних предмета,

Изложба ученичких радова – треће место

У изради изложбе учествовали су ученици IIIг1, IVг1 као и ученици са посебним потребама Iсц и IIсц одељења.

Ekolozi u akciji

„Rad na zaštiti životne sredine nas čini boljim ljudima.“

Eko kamp u Tuzli

Projekat selekcije otpada

Završna konferencija projekta

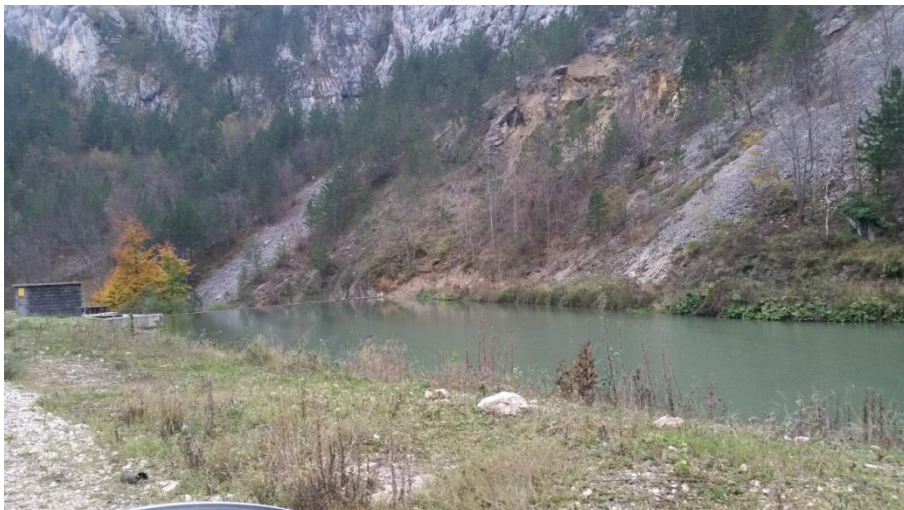
Ozelenjavanje grada

*Pomoć Udruženju obolelih od
celebralne paralize*

ЛЕКЦИЈА ЗА ОДРАСЛЕ

Октобар је месец посвећен старим лицима. Одељење IVc4 донело је на часу одељењске заједнице одлуку да се прикључи обележавању овог месеца. У контакту са социјалним службама, дошли смо до сазнања да на територији Месне заједнице Мокра Гора има највише усамљених старачких домаћинстава којима је потребна помоћ. Сакупили смо одређена новчана средства за која смо купили основне животне намирнице.

Тридесетог октобра се тринаест ученика у пратњи одељењског старешине и професора Драгана Илића упутило у забачена села Мокре Горе.

Посетили смо три домаћинства на територији Кршања и Јатара и уручили им поклоне.

Спознати у каквим тешким условима живе ова стара лица, далеко од људи и свих погодности града, а опет видети њихов осмех и вољу за животом, била је велика лекција за наше ученике, лекција каква се не може научити у учионици.

Александар Митрашиновић

НАЈТЕЖА ЈЕ УСАМЉЕНОСТ

НАШИ НОВИНАРИ СУ РАЗГОВАРАЛИ СА НАТАЛИЈОМ И САВОМ, УЧЕНИЦИМА КОЈИ СУ УЧЕСТВОВАЛИ У ОВОЈ ХУМАНИТАРНОЈ АКЦИЈИ

„Ми смо се, као одељење, организовали са разредним да помогнемо старијим људима којима је то неопходно. Пошто смо сазнали која су то домаћинства, и након разговора са социјалном радницом о томе како да их нађемо, кренули смо пут Мокре Горе.

У првој кући коју смо посетили живи сама једна старија госпођа. Била је то празна и хладна кућа. Одмах смо закључили да је сиромашна, да нема ништа, и да ће јој помоћ добро доћи. Ова госпођа живи прилично далеко. Није нас дочекала. Сазнали смо да је уплашена јер су раније из Социјалног долазили да је одведу, па је мислила да смо и ми дошли из истог разлога. Одлучили смо да је сачекамо, али нам је постало јасно да се неће вратити све док се не удаљимо.

Намирнице смо оставили и продужили даље. Друга кућа је удаљена четрдесет минута од њене, а успут нисмо никога срели. У њој живи један старији брачни пар, који нам се искрено обрадовао. Сазнали смо да ретко имају посетиоце. Пошто је домаћин непокретан, дечаци су помогли да се исцепају и унесу дрва. Испричали су нам да су се њихова деца одселила јер су ту јако лоши услови за живот. Наша помоћ им је много значила. У трећој кући, изнад Котромана, затекли смо сличну ситуацију. Породица нема никакве приходе, отац је сломио кук, а мајка је

непокретна. Имају два сина који се школују у Босни. Видели смо да им је кућа прилично запуштена, мада је у то време код куће био један од њихових синова који, иако је премлад за тешке физичке послове, ради све како би помогао родитељима.

За само један дан видели смо много. Посетили смо три породице и са њима провели дан. Иако пут до њих није био нимало лак, напустили смо их свесни да смо успели некога да усрећимо. Планирамо да овакве акције спроводимо и убудуће, а било би лепо када бисмо подстакли и наше вршњаке да нам се придруже. Таквих породица има много, а помоћ им је неопходна. Провели смо лепо време заједно, а притом смо и помогли. Сигурни смо да је овим људима више значило то што их се неко сетио, него сама помоћ. Признали су да им кућа никада није била тако испуњена. Иако на планини немају ни струје ни воде, постоји нешто што подносе много теже, а то је усамљеност.“

ХАЈДЕ, МИЛЕ, АРХИТЕКТОНЦИ ТЕ ЧЕКАЈУ!

Децо, пребројте се! Чујете ли? Тишина! Један, два, три,... Фали нам двоје! Један, два... Сад нам недостаје једно.

Ко нам није ту?

Тако је трећој и четвртој години архитектонског смера почело јутро. Седимо у аутобусу поспани и мокри.

Мокри смо јер је као за инат киша морала да пада. Сви смо се умирили, пребројали и сместили. После неколико сати вожње стигли смо у Лајковац. Прелазимо лајковачку пругу и све нас мучи исто питање: где је Миле?

Искрцали смо се из аутобуса. Довезли су нас на место где ужички „Путеви“ граде аутопут на коридору 11. Убрзо смо посетили фабрику бетона. Мало смо обновили градиво, које смо, као што претпостављате, сви одлично савладали.

Посетили смо лабораторију за испитивање грађевинског материјала. Сви смо се утркивали да видимо како се бетонска коцка ломи и како се одређује марка бетона.

Видели смо и стандардна сита за просејавање агрегата и одређивање гранулометријског састава. Такође смо имали прилику да видимо опрему помоћу које се одређује конзистенција (житкост) бетонске мешавине.

Слушали смо једно кратко предавање и кренули даље. Прво смо морали једног нашег друга да извучемо из блата. После ове успешне акције, обишли смо једну деоницу пута која је тек у изградњи.

Након паузе за ручак кренули смо кући. Били смо пуни утисака, блатњави и уморни.

Ипак, захвални смо за једно ново искуство.

Емилија Ајданић V21

УЖИЧКИ МАЛИ ПАРК

На путу „од куће до школе - од школе до куће“ пролазимо кроз Трг Светог Саве, који „кува“ од младости, јер је на њему концентрисано „гро“ ужичких средњих школа. Пут нас даље уводи у оазу зелене површине, Мали парк, који је по некој неписаној генерацијској подели припао пензионерима. До скоро смо се ту одмарали у хладу четинара, али све веће загађење животне средине и ширење болести дрвећа коју изазива инсект поткорњак, узело је свој данак. Сведоци смо скорашње сече оболелог дрвећа у Малом парку.

А Мали парк, заправо, по урбанистичким параметрима, и није парк, већ сквер - мањи отворен простор уређен као зелена површина. Одмах помислимо на Велики парк, али по истим тим параметрима, ни он се не третира као парк, већ као спортско - рекреативни центар.

Једини прави парк у граду је на Вујића брду, такозвани „борићи“ изнад „Фејса“.

Мали парк одавно чека реконструкцију. Претрпео је разне фазе, од измештања позорнице за променадну музику, с почетка прошлог века, касније и фонтане, с краја тог истог века, па до данашњег огољеног изгледа.

Часу пејзажне архитектуре присуствовала је Ивана Стојиљковић, пејзажни архитекта Дирекције за изградњу града. Са ученицима смо разговарале о предлозима за реконструкцију тог простора. Пожељно је затворити пролаз према косом пешачком прелазу код зграде Општине. Он, са аспекта саобраћаја, нема никакве оправданости. Ученици су давали своје предлоге за уређење Малог парка. Неки су проблему приступали крајње неформално, планирајући травнате површине, цветњаке, ботаничку башту. Свако је део себе уграђивао у тај простор. Дечаци су замишљали скејт - парк, дечје игралиште. Они озбиљнији су предвидели позорницу са амфитеатром и ... неизбежну фонтану.

Акцент је био на реалности извођења предложеног решења. Поштовали су комуникације, отварају визуру. Једна је према велелепном здању зграде Скупштине града, чијег се екстеријера не би постидели ни градови развијених европских земаља. Друга је ка чесми коју су у наследство свом вољеном граду оставили чланови некадашњег Опанчарског еснафа.

А шта ћемо ми оставити у наследство будућим генерацијама? Било да га зовемо сквер или парк, ужички Мали парк завређује да о њему са огромном одговорношћу поразмислимо.

Ана Тировић

КРЕАЦИЈЕ ПАРИЗА ИЗ 1960. ГОДИНЕ (ФРАНЦУСКИ МОДНИ ЧАСОПИС GRACIOLA)

КОСТИМ РЕНЕСАНСЕ

У XV веку у свим сферама живота се могу уочити значајне промене. Ново доба, РЕНЕСАНСА, јавља се у XV и XVI веку, а у буквалном смислу значи препород, поновно рађање. Ренесанса доноси процват и обнову културе и уметности. Настала је у Фиренци, у првим деценијама XV века, као реакција на мрачно доба средњег века и притисак који је наметала Црква. Ренесансни уметници се после културне провалије од скоро једног миленијума враћају правим вредностима класичне уметности. Средиште универзума није више Бог, него човек, тако да се у свему окреће овоземаљском животу. У овом периоду настају уметничка дела која по значају и квалитету остају непревазиђена и до данас.

Потреба за ослобађањем се у костиму уочава кроз комотнију и масивнију одећу, израженије деколтее, скупоцене и раскошно дезениране материјале. Значајан напредак у удобности одеће представљају хоризонтална сечења одеће, као и ношење комотнијих кошуља које се називају изнад изреза одеће. Костим је и код мушкараца и код жена врло комплексан и има јако пуно елемената (асесоари код мушкараца: кошуља, гаће или браке, капутић, јакна, мантил или огртач, капе, ципеле; асесоари код жена: кошуља, гаће, чарапе, корсет, подсукња, горња и доња хаљина, мантил, ципеле). Тканине су скупоцене и богато украшене за припаднике виших слојева, а нешто сиромашнији слојеви богато дезенирање замењују штампом. Најчешћи украси на одећи су прорези (отворени елементи на горњој одећи кроз које се види постава у контрастној боји). Постоје и омиљени дезени на тканинама: јабукво дрво, винова лоза, леопарди... Шаренило и дрчаве боје је заменила тамна палета, тако да су односи боја пуно суптилнији и умеренији. Богате тканине попут дезенираних свила и баршуна надокнађују украсе који су обележили костим средњег века. У доба ренесансе у Европи костим је био одраз социјалног положаја, али је свака земља то интерпретирала на свој начин.

У Италији се РАНА РЕНЕСАНСА најпре развила у Фиренци, док се ВИСОКА РЕНЕСАНСА развијала у Риму и Венецији. Најслободнији костим је настао управо на овом простору.

У Немачкој су носиоци костима ренесансе били најчешће војници и студенти. Одећа се прорезивала на најневероватнији начин. Често је било и претеривања у прављењу прореза.

У Француској се мушкарци у раскоши такмиче са женама, да би нешто касније превладао шпански утицај који је донео нешто мирније костиме и тамне боје.

Шпанска ренесанса мало другачије доживљава повратак класичним вредностима, а такође и католичка црква има значајног утицаја на изглед костима. Ватирање одеће често телу даје потпуно апсурдне и ексцентричне облике геометријских фигура (купа, лопта). Ренесанса у Шпанији не ослобађа тело, већ га уклапа у круте геометријске форме.

У Енглеској су костими били врло различити због особености њених владара Хенрија VIII и Елизабете I. Први период, под утицајем Француске и Немачке, намеће хоризонталне линије одеће великог волумена. Када је Елизабета I дошла на престо, костим добија све израженије вертикалне линије захваљујући суровим елизабетанским корсетима и снажном утицају нешто строжег шпанског костима.

Жанка Станојевић

ТУРСКА

Главни град: Анкара
Становништво: 75 630 000
Највећи град: Истамбул
Већи градови: Измир, Бурса, Адана
Највиши врх: Арарат 5137м
Мора: Средоземно, Црно, Егејско и Мраморно
Службени језик: турски

Турска се по свом положају налази на два континента: Европи (Балканско полуострво) и већим делом у Малој Азији и због тога представља спој оријенталног Истока и индустријализованог Запада. Од некадашњег Отоманског царства остала је не тако велика, али за наше појмове огромна земља. Оно што фасцинира је политичка и економска стабилност земље, чија је стопа раста привреде друга на свету, после Кине (а која и даље спада у земље у развоју).

Ми смо обишли један мали део - југозападни део Турске, област Анадолије, која је колевка древних цивилизација, природних ресурса и савремених токова, међусобно испреплетаних прошлости и садашњости, културе и традиције са савременим начином живота.

Ево неких занимљивости везаних за ову област:

- У српском језику има око 8000 турцизама, а у турском око 1000 србизама. Срби су од Турака преузели речи: инат, орган, душек, док су Турци од нас наследили речи: кашика, душман...
- У Турској данас живи око 9 милиона Срба
- Два од седам светских чуда се налазе у Малој Азији: Артемидин храм у Ефесу и Маузолеј у Халикарнасу
- У Пергаму у Малој Азији откривен је пергамент
- Зачеци функционалног урбанизма и градског планирања потичу са простора Мале Азије са архитектром и урбанистом Хиподамусом у 6.в.пне
- Реч хришћанин први пут се чула у Малој Азији
- Прва банка на свету основана је у Ефесу
- На Арарату је пристала Нојева барка

ЛИКИЈА

Лиқија је област која се налази на југозападу Турске. Интересантна је по својим историјским и природним одликама. Грци са простора западног Балкана прелазе на простор данашње Анадолије и формирају своје колоније. Постојало је 19 градова који су у периоду од 5 до 7 в. п.н.е. били на врхунцу своје моћи и склопили савез под називом Лиқијска лига, која се сматра првом федерацијом у историји познатој по демократији и по чијем принципу су формиране данашње САД. Сваки град је имао одређену вредност злата, коју је добијао по својој војној и економској вредности.

МИРА

Антички град Мира (данас Демре) познат је по величанственим гробницама уклесаним у стене (5-7 в. п.н.е.). Високо у стенама су сахрањивани они са вишим рангом (краљеви, војсковође, богати) да би били ближе

боговима, јер су стари Грци веровали да богови живе на Олимпу. Верује се да су гробнице опонашале изглед куће, па су уз умрле стављали све што им је било потребно за загробни живот: оружје, прстење, новац, а понегде су убијали слуге и сахрањивали уз њих. У неким гробницама су у устима умрлог налазили златни новчић који им је служио да плате за прелазак на онај свет. Жене су биле равноправне са мушкарцима, поштоване и из тог разлога се појављују женски мотиви.

Поред гробница, ту је и амфитеатар из римског периода, који може да прими до 5000 људи (увек су га правили тако да може да прими 10-15% становништва града).

ПЛАЖА ИСТУЗУ - ДАЛИАН

Плажа је настала на месту где река Далиан формира делту и улива се у Егејско море. До ње се може доћи само речним бродовима. Позната је по томе што се ту размножава карета, циновска корњача која је иначе угрожена врста. Плажа је уствари уски део копна дуг 4.5 км, са ширином од само 50 м на неким местима, и представља природну препреку између реке Далиан и мора. Са једне стране се можете купати у реци, а са друге у мору.

ЕФЕС

Ефес је антички град, насељен још од бронзаног доба, али је своју локацију мењао неколико пута током своје историје. Град су основале жене ратнице, познате као Амазонке. Био је под влашћу Персије, Александра Македонског, док је у време Рима водећи политички и интелектуални центар. Најупечатљивији утисак остављају остаци библиотеке из тог периода. У своје златно доба имао је 250 хиљада становника и био други по величини, и све време један од најбогатијих трговачких лука у медитеранском свету. У Ефесу је рођен и живео познати филозоф Хераклит. У граду се налазио чувени Артемидин храм, једно од седам светских чуда старог века. Као град који је живео напредним животом, имао висок стандард, развијену културу, био је интересантан и хришћанима. Из писаних извора зна се да је свети Павле живео у Ефесу. У непосредној близини налази се Базилика св. Јована из 6. века, који је дошао на овај локалитет са Богородицом након Христове смрти. Зна се да је ту настало Јеванђеље по Јовану.

ПАМУКАЛЕ

Памукале, у преводу „памучни дворац“, једно од најлепших и најзначајнијих природних обележја Турске. Због свог бајковитог изгледа пореди се са снежним терасама или замрзнутим водопадима. Међутим, ово место уопште нема везе са снегом. Кречњачке стене необичних облика су настајале хиљадама година и то таложењем калцијума. Тектонско померање тла је узроковало потресе, а уједно и издизање великог броја извора вреле воде (до 35 степени целзијуса). Вода једног од тих извора са великом концентрацијом минерала је заслужна за стварање Памукала.

У оквиру овог локалитета налази се и древни град Хиераполис. Топли извори Памукале су сматрани лековитим, тако да је у 2. в. п.н.е. основан Хиераполис - први здравствени центар на свету. У своје златно доба био је монденски град у чијим су термалним изворима уживали богати грађани древног Рима. Познато је да се ту купала и Клеопатра.

Приредила: Славка Цвијовић

ПРОЈЕКАТ „ШНАЈДЕРИ ПО МЕРИ“

Када је крајем августа заступник компаније „Јасмил“ Ана Поповић из Београда, позвала нашу Школу, није се могла ни у најсмелијим очекивањима замислити сарадња коју смо остварили. Идеја је била да се организује обука за децу са слушним и менталним сметњама, „Шнајдери по мери“, при чему би наша школа била носилац пројекта. Обука је требала да буде организована у просторијама наше школе, држали би је наши наставници, а у њој укључени ученици који код нас похађају ИСО (Славица Димитријевић), ПСО (Наташа Јовичић), ПСО (Марија Рађен), ПСЦ1 (Снежана Париловић, Бојана Драшковић) ПСЦ2, (Верица Радојчић, Милица Радовановић) и ПСЦ (Милка Пашић, Невена Попадић и Марина Миловановић). Прикључила им се и ученица Маријана Милутиновић из Севојна. Машине на којима ће се полазници обучавати и материјал за рад биће донација компаније „Јасмил“. По завршеној обуци, полазници ће добити сертификате о оспособљености за рад на пословима шивења рубља. Сашивене постељине ће бити дониране Основној школи за слушно оштећену децу са домом ученика „Миодраг Матић“ у Ужицу.

Припреме су почеле, најпре спровођењем анкете о заинтересованости ученика за обуку. Најзначајнија за њих је, у први мах, била чињеница да ће по завршеној обуци добити сертификате о оспособљености на пословима посебног програма шивења. То би, за доста њих, значило почетак рада и отворило неке нове могућности у запошљавању. Уследили су договори са родитељима и васпитачима (јер су неке од ових ученица штићенице Дома „Петар Радовановић“ и Основне школе за слушно оштећену децу са домом ученика „Миодраг Матић“), потврде о сагласности за обуку и остали припремни радови.

За потребе обуке је опремљена и адаптирана радионица у физкултурном блоку, направљена адекватна расвета, струјни прикључци. У Школу је стигло десет машина за обуку. Шест машина по карактеристикама припада групи машина за занатско шивење (21 операција), марке TOSHIBA и оне су потпуно нове. Четири машине су „специјалне“ (у жаргону текстилаца познатије као „ендларице“ и „ибердек“) и тек су прошле ремонтовање, тако да су у јако добром стању. Ова група машина је за нас представљала велико и изузетно пријатно изненађење, јер због њихове цене ми не бисмо могли да их набавимо од сопствених средстава. Када се обука заврши, машине ће остати код нас у школи, за наше ученике. Овако проширен машински парк надилази све донације које је текстилна струка имала до сада, а чини се и већину донација нашој Школи у ближој и даљој прошлости.

Са ученицама је направљен договор око термина за обуку. Настојали смо да буду што мање оптерећене, јер се рад одвија у супротној смени од редовне наставе. Групу са слушним сметњама је обучавала Зорица Васиљевић, наставник практичне наставе, а групу са менталним сметњама је обучавала Миљка Милићевић, такође наставник практичне наставе у текстилству.

Обука је започела 23.10.2014, одвијала се за сваку групу два пута недељно по два часа и завршила се 25.12.2014. године. Када се обука одвијала у поподневним терминима, често је трајала и дуже од два часа.

У међувремену, док је трајала обука, имали смо и две посете ТВ и радио екипа које су забележиле како се ради и каква је атмосфера међу полазницама.

Сашивене су 23 постељине, а сусрет и предаја поклона штићеницима Основне школе за слушно оштећену децу „Миодраг Матић“ биће крајем јануара 2015. године. У то време ће бити организована и посета компанији „Јасмил“, где ће полазницама обуке „Шнајдери по мери“ бити уручени сертификати о оспособљености за послове шивења у конфекцији. Том приликом ће се упознати са радом компаније и добити пригодне поклоне.

Пројекат „Шнајдери по мери“ је био доста добро медијски праћен, тако да нам је одмах након емитовања ТВ прилога стигла понуда о донацији материјала за рад са нашим ученицима. Како нам је рекао донатор из једне компаније која се бави трговином текстилним материјалима: „Дирнут сам идејом да се организује овакав вид сарадње једне велике компаније и школе као што је ваша. Желео бих да овом донацијом допринесем вашем залагању, у нади да ће оваквих акција бити и у будућности.“

Жанка Станојевић

* * * * *

САВЕТИ ЗА ЗИМСКЕ ДАНЕ

И у овом броју ћемо дати неколико савета за зимске дане. Наиме, сви знамо за изреку „Чизма главу чува, шубара је квари“. Ова изрека донекле је тачна. Истина је да је битно да ноге буду суве и топле, али битно је и да глави буде топло. На врло једноставан начин можемо спречити продирање хладноће са доње стране обуће, тј. кроз ђон. Ако узмемо лист из новина и пресавијемо га неколико пута тако да може да се стави у обућу испод улошка, добићемо веома добар изолатор и одмах ћемо приметити разлику.

Што се тиче главе, присетимо се шта ради маратонац у току трке када узме чашу воде. Попије пар гутљаја, а већину проспе себи на главу. Објашњење је једноставно. Ефикасно расхлађивање ћемо постићи ако расхладимо главу. Аналогно томе, биће нам топлије ако главу угрејемо. Дакле, занемарите фризуру, у питању је здравље.

Драган Илић

КОКО ШАНЕЛ

Габријела Бонур, Коко Шанел, била је француска модна креаторка. Нећемо погрешити ако кажемо да је прича о Коко Шанел прича о моди двадесетог века.

Рођена је 19. 8. 1883. године у Саумуру. Када је имала једанаест година, мајка јој је умрла, а њу, браћу и сестре отац напустио, не желећи да преузме бригу о њима. Она завршава у сиротишту, где изучава кројачки занат.

Напунивши шеснаест година, Габријела напушта сиротиште и почиње да ради као кројачица. Недего затим сели се у Париз, где ради у ноћним клубовима као играчица и певачица. Ту добија надимак Коко. Њена велика жеља је била да се бави дизајном и израдом шешира, који су у то време били незаобилазан модни детаљ сваке даме. Захваљујући финансијској помоћи војног официра и богатог наследника Етјена Балзана, чија је пријатељица била, Коко 1909. године отвара свој први бутик. Тако њен сан почиње да се остварује. Посао је одлично кренуо, и Габријела не само да креира шешире, већ након кратког времена почиње да својим муштеријама нуди једноставне креације које су се одликовале практичношћу и удобношћу, а оне су, заправо, представљале зачетак њене „нове моде“.

Упркос почетном прихватању њена одећа се тешко пробија. Велику подршку пружа јој њена велика љубав, индустријалац Артур Капел, који је веровао у њене визије. Коко отвара бутике у Довилу и Бијарцу. Већ 1920. године „Шанел“ представља респектабилну модну кућу која запошљава преко триста радника. Креаторка шири подручје свог креативног деловања на високи модни дизајн, креирајући комфорне и елегантне костиме, хаљине, женске панталоне, накит и парфеме. Опуштеним креацијама, кратким сукњама и комфорним одевним предметима снажно се супротставља дотад врло раширеној моди строгих конзервативних линија. Мушки стил одевања честа јој је инспирација. Тако је настао чувени шанел костим по којем ће остати упамћена.

Елегантни комплет који карактерише сукња до колена и кратак струкиран сако, традиционално израђен од вуне и украшен дугмићима боје злата, постао је трајно обележје

стила и омиљен одевни предмет жена. Године 1923. лансира свој парфем „шанел 5“. Важан део њене колекције је била мала црна хаљина која је могла да се носи и по дану, али и за вечерње изласке.

Непосредно пред Други светски рат, на врхунцу славе, креативности и стваралачке енергије, Коко Шанел затвара своје бутике са скромним објашњењем да за моду више није време. Сели се у природну Швајцарску. У Француску се враћа десет година касније, већ газећи седамдесете, али и даље витална, промишљена, бритка и дотерана, решена да поново направи бум на модној сцени.

Успех и хвалу потражила је и ван европског континента, што је уродило плодом: Америка је почела да обожава Коко Шанел.

Коко Шанел је била револуционарка, борац за женска права, она је заувек променила ток моде. Никада није цртала своје креације, стварала их је на лицу места. Лансирала је и женске панталоне „звонцаре“, кратке капуте, уске сакое и равне сукње, удобне костиме од твида, торбице са танким каишем. Учинио је црну и белу неприкосновеним бојама, а бисере и парфем неизбежним детаљима сваке жене од стила. Истичала је да је њено стваралаштво ван трендова, ван моде, ван времена.

„Не волим кад људи причају о шанел моди. Шанел је, пре свега, стил. Мода, видите, излази из моде. Стил је вечан.“

Модна филозофија Коко Шанел заснива се на елеганцији која лежи у једноставности. Сви модели које је креирала, и дневни и вечерњи, били су првенствено практични и удобни, пратили су линију тела и допуштала женама слободу покрета.

Умрла је на прагу деведесете године живота, спремајући опроштајну колекцију. За собом је оставила вечни траг у историји женске моде, али и женске индивидуалности и самосталности, задајући лекцију из смелости, промишљености, отмености и стила. Са разлогом је једна од најзначајнијих жена 20. века... Величанствена, јединствена, неуморна и генијална Коко Шанел.

*Милица Арсић II m1
Анђела Јовановић II m1
Наставник: Љубица Панић*

ПОСЕТИЛИ СМО „РАМАКС“

АНЂЕЛА Д.: Била је то занимљива посета „РАМАКСУ“, која нас је обрадовала и заинтересовала. Овом посетом смо употпунили наше теоретско знање из школе у нади да ће сличних посета предузећима за производњу текстила и одеће бити више. Нашем добром утиску допринео је директор својом топлим добродошлицом као и радници у моделарници који су нам излазили у сусрет показујући нам све што нас је интересовало.

За кратко време посете није било могуће уочити и запамтити баш све: начин функционисања, савремену опрему, машине, апарате, рачунарске програме за моделовање, израду кројних слика, моделе који се тренутно раде и друге специфичности овог малог, а успешног предузећа. Издвајам коментаре и утиске мојих другарица о овој посети:

МАРИЈА: Сјајно је чути животну причу и пут до успеха коју је дочарао директор „РАМАКСА“, господин Раде Максимовић. Од занимљивих ствари које сам видела издвајам плотер и шиваће машине које на себи имају тајмер који мери број убода у секунди.

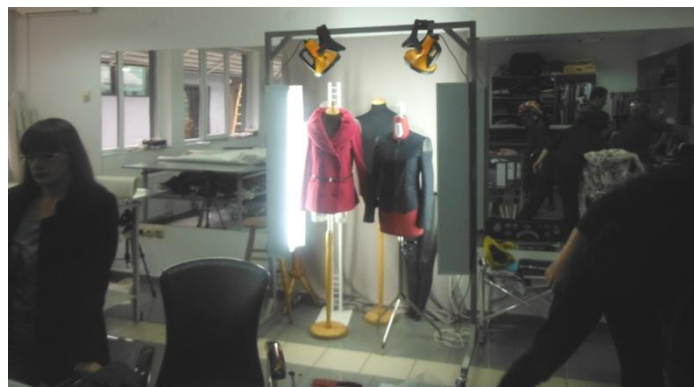
НЕДА: Највише ми се свидело умножавање кројних делова и облачење лутке на компјутеру. Свидело ми се када је власник рекао да не треба да се стидимо овог заната који учимо. Доста сам научила и било ми је лепо!

СЛАВИЦА: Када смо ушли, прво што сам осетила и ја и сви

у одељењу је неки много леп мирис. По том мирису „РАМАКСОВИ“ производи су свуда препознатљиви. Свидело ми се цртање модела, дезенирање, избор тканине и начини украшавања. Допало ми се када нам је директор рекао да овај посао уопште није тежак ако се воли и ако разумемо оно што радимо. Волела бих да смо остали мало дуже па да детаљније обиђемо и остале просторије.

АНЂЕЛА Ј.: Много ми се допала атмосфера у „РАМАКСУ“. Људи који раде су веома сложни, љубазни и веома расположени да нам све објасне шта и како раде. На мене је баш оставио утисак разговор власника са нама.

Имали смо прилику да чујемо и видимо нешто ново.

РАЈКА: Занимљиво је било посматрати уклапање кројних делова у кројну слику. У продавници „РАМАКСОВИХ“ производа видела сам много лепих ствари које су ми се допале јер су намењене младима.

МИЛИЦА: Мени се у „РАМАКСУ“ свидело то што је фирма мала, а напредује.

ЈОВАНА: Највише ми се свидео посао дизајнера одеће. Такође ми се свиђа што се све ради на компјутерима. Све што сам видела било је занимљиво и још више сам се заинтересовала за ову струку.

НАСТАВНИЦЕ АНТОНИНА И ЖАНКА: Било је велико задовољство организовати ову посету. У „РАМАКСУ“ раде наши бивши ученици, а сада врсни моделари одеће Гордана Савић Мурић и Сретен Обреновић са којима смо се видели на њиховом радном месту. Иако посета није трајала дуго, поштујући време и посао домаћина отишли смо у добром расположењу са намером да некад поново посетимо „РАМАКСОВУ“ производњу познату и успешну код нас а и у свету.

Анђела Дивац Пт1

ХИЉАДУ МЛАДИХ ВОЗАЧА

Неформална група младих организовала је у Градском културном центру током новембра низ манифестација, међу којима и трибину о безбедности саобраћаја намењену возачима који су стекли дозволу у 2014. години. Сви учесници ове трибине имали су прилику да се пријаве на бесплатни курс безбедне вожње у Националној возачкој академији и тиме повећају своје знање о безбедности саобраћаја, што би значајно допринело и безбедности у нашем граду. Трибини су у великом броју присуствовали ђаци из Техничке школе „Радоје Љубичић“.

На трибини је говорио и Милош Пенезић, начелник Саобраћајне полиције, који је истакао да је забрињавајуће то што је чак 50 % младих људи чије је искуство мање од пет година доживело саобраћајну незгоду.

Према речима Младена Алвировића, власника Националне возачке академије, ова акција је јединствена у Србији, али и у Европи. Млади возачи који су почетници, који немају стечене лоше навике, могу да дођу на специјално осмишљен тренинг добре вожње у центар на полигону, и ту ће кроз практичне ситуације, кроз оно што се практично дешава на путевима Србије стећи додатно искуство. Они имају знање, јер су свеже изашли из ауто школе, али им недостаје искуство. Због неискуства се упуштају у ситуације које су потенцијално опасне. Пријављујући се на овај тренинг, они добијају шансу да прођу неке од најкритичнијих ситуација, искусе их на својој кожи, сазнају шта је са друге стране опасности, а да их то не кошта живота или повреде. Алвировић је истакао да добар возач није онај који само поштује саобраћајне прописе. Правила служе да бисмо били предвидиви у саобраћају, да би се понашали сви на исти начин, али ко је заправо добар возач? То је, по његовим речима, онај ко поштује сва правила и који успева да све оно што се догађа на путу испрати и дође кући жив и здрав. Одрастао човек се плаши онога што не познаје, а често у вожњи мисли да све познаје. А када се деси нешто ново, има делић секунде да одлучи о свом животу. План је да се полако ишколује нова генерација људи који вожњу схватају другачије, одговорно, као привилегију, а не као право.

Након трибине, разговарали смо са Младеном Алвировићем о актуелним питањима у вези са саобраћајем, али и о уређивању једног озбиљног листа који, пошто смо и новинари и будући саобраћајни техничари, волимо да прелистамо.

Петља: Како је дошло до покретања овог пројекта?

Алвировић: НАВАК је сам по себи компанија која сноси друштвену одговорност, јер се ми бавимо едукацијом људи у вези са безбедности саобраћаја. Све што радимо је друштвена одговорност. Пошли смо од тога да млад човек у Србији нема новца да себи приушти ни ауто ни превоз, ни тренинг, а млади су најугроженији. Гледајући све то, размишљали смо о једној последици. Ми ћемо годинама да радимо са возачима, али они који су најугроженији ће остати по страни јер немају новца. Онда смо осмишљавали и размишљали ко ће да помогне да тренинг за младе људе буде бесплатан. Сада смо то први пут успели. Хтели смо да знање дамо онима којима највише треба.

Петља: Може ли се саобраћајна култура стећи на обуци?

Алвировић: Саобраћајна култура се усваја од првог корака. Ако некога у кући не науче да буде одговоран према самом себи, не само како треба да прелази преко улице, него га генерално не науче одговорности, да размишља о последицама свог понашања, да се не узда у срећу, него у своју памет, ми касније то не можемо да променимо, ма колико радили са њим. Приметно је да у градовима где се у основношколском узрасту више ради са децом, где им се појам саобраћаја усађује одмалена као нешто што је предмет едукације, а не предмет среће, деца израстају у одговорне људе. Касније их је лакше научити да буду добри возачи јер

немају проблем са ауторитетом, са правилима, са здравим разумом.

Петља: Које су најчешће грешке младих возача?

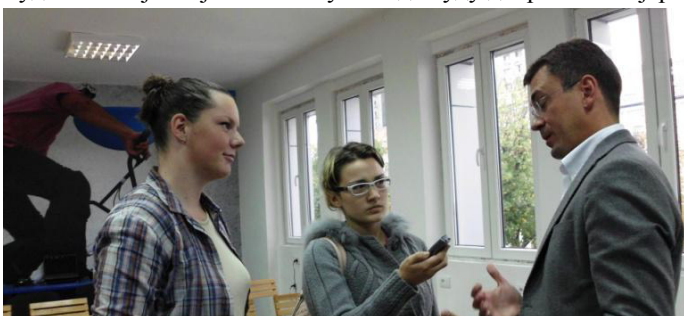
Алвировић: Млади возачи упадају у неприлике зато што не познају оно што их чека. Најчешће упадају у неприлике зато што сувише журе некуда, зато што не размишљају о одлукама које доносе ни на раскрсници, ни на паркингу. Не размишљају о томе шта ће одређена ствар коју ураде донети као последицу. Млади греше само зато што журе и не посвете се размишљању о вожњи већ о томе шта их чека тамо где су кренули, с ким треба да поразговарају, или о музици коју су пустили, а то доноси мањак концентрације за оно што се тренутно дешава.

Петља: Може ли школа да спреми ученике за те ситуације?

Алвировић: Врло тешко. Може да их опреми одговорношћу и схватањем вожње као нечега што није успутна активност, већ опасна активност. Све остало мора да дође касније. На пример, када неко хоће да скаче падобраном, сви се труде да га припреме за то јер знају да је то опасна активност. Када би вожњи приступали на исти начин, имали бисмо упола бољу ситуацију.

Петља: Како би још школа могла да допринесе безбедности саобраћаја?

Алвировић: Требало би да на неки начин мотивише децу да се у слободно време у виду ваннаставних активности баве саобраћајем, а не само да уче основна правила. Треба да разговарају и да проналазе примере људи који су преживели страшне ствари у саобраћају, да виде и чују из њиховог искуства шта им се десило и зашто. Свако од нас зна некога ко је преживео нешто страшно, а то је највећи едукативни материјал који школа може да обезбеди и најубедљивија ствар коју могу да направе. Ваш посао као ученика саобраћајне школе је да будете амбасадори безбедности, ако то не одлучите ви, нема никог другог. Ви се школујете за

саобраћајну струку, па ви имате једну обавезу више. Ако одговорите на ту обавезу, ви сте учинили пуно. Уколико саобраћај и безбедност схватите као свој посао, и тај посао радите одговорно, ви ћете самим тим утицати на безбедност свих, не само млађих ђака. Саобраћај код нас већина људи којима је то посао не схвата одговорно, и онда решења која они пружају нису поуздана. Први који се сети да то промени, утицаће на безбедност више него сви други. Родитељи су највећи кривци зато што деца страдају. Или га нису својим примером научили да буде безбедно, или нису учинили све да га заштите. Код нас више деце страда у аутомобилу него на улици, а у аутомобилу се возе са својим рођацима, са својим родитељима, а не са неким непознатим. Страдају зато што родитељи нису учинили довољно да их заштите. Нису својим примером показали деци како треба да се понашају.

Петља: Наша школа организује различите акције у вези са безбедношћу саобраћаја. Јесте ли задовољни сарадњом са саобраћајним школама у Србији?

Алвировић: Нажалост, нисам. Ужице је прво место где смо позвани да дођемо икада. Имали смо студенте из Ниша, имали смо неколико група из средњих школа из Београда, Новог Сада, Руме, али то је занемарљив број за околико година колико постојимо. Ако неко пружа овакву могућност, штета је да Ужице буде једини град који ће на то да одговори. Млади људи желе да знају, то је лепа ствар, али нису добили шансу. Криви су они који брину о младим људима. Не дају им шансу. А млади су жељни знања и активирања, желе да им се пружи прилика да нешто ураде. Међутим, руке су им везане, немају подршку. Ми желимо да их извучемо из масе и да их прогласимо амбасадорима безбедности, да их подигнемо у очима околине и кажемо да су то они који су вољни да нешто ураде. Таквих на сву срећу има.

Петља: За крај разговора бисмо Вас замолили да нам откријете какво је искуство уређивати један такав часопис као што је ваша ревија САТ.

Алвировић: Битно другачије него уређивати НАВАК. Тешко је. Ми живимо од тога. Имамо плату зато што неко то купује на киоску, што значи да морамо да пишемо за наше читаоце, за оне људе који ће то да купе, које то занима. Ми морамо да схватимо где живимо, шта су интересовања читалаца, и да будемо корисни. Ако будемо само забавни, нећемо моћи да живимо од тог посла. Волели бисмо да неке људе позовемо, неке прописе нападнемо, а морамо да гледамо на дужи рок да ли је то разумно за људе који живе у Србији. На пример, морамо да објаснимо људима да су зимске гуме неопходне. Јесу трошак. Као и деље седиште. Много људи га не користи, и кажу да немају пара. То је аргумент, али ми морамо о томе да пишемо, јер неко може да изгуби живот који би могао да буде спасен. Доста је незгодно и тешко пронаћи тему која је права, која је тиражна и која људе занима, а истовремено бити поштен према себи и према другима. Новинарство је нешто што је више од заната. Новинарство је живот. Онај који жели да буде новинар и да ради од девет до пет, боље да ради нешто друго. Новинар је стално на послу, двадесет четири сата. Он сања теме, тражи добар чланак и добру информацију, он је спреман у сваком тренутку. Ко се тако понаша према свом послу, он ће бити добар новинар. Сви они којима је то посао, радно време, нису новинари и никада неће направити ништа. Код нас добар број новинара пише неразумљивим језиком зато што се труде да своје незнање прикрију стручним

речима. Дobar новинар је онај који уме свакоме и најкомпликованију тему да објасни. Не постоји тема која не може да се објасни народским језиком, само смо ми то временом заборавили.

АЛЕКСАНДРИНО ИСКУСТВО

Александра Обрадовић, ученица четврте године и члан Новинарске секције, једна је од хиљаду младих возача који су прошли тренинг и постали амбасадори безбедности. Своје искуство већ је поделила са вршњацима, а и читаоцима Петље преноси своје утиске: „Пројекат подразумева једнодневни тренинг сигурне вожње. Младим возачима са пробном возачком дозволом ова понуда је била примамљива, јер представља прилику да научимо много тога, без потрошеног иједног динара. Тренинг је био бесплатан. Тог јутра смо кренули са пумпе компаније која је била један од спонзора. Када смо стигли у НАВАК, након добродошлице, урадили смо тест који је подразумевао проверу општег знања о саобраћају. Подељени смо у четири групе, након чега су нам доделили тренере. Прво што смо научили јесте како се држи точак управљача, и како се окреће. Сви смо пробали да поновимо и да избришемо лоше навике приликом његовог окретања. Након тога смо у једној од учионица проверили брзину свог реаговања. Научили смо колики је траг кочења при одређеним брзинама, а на полигону су нам показали како се кочи максималним интензитетом у случају опасности на сувој и мокрој подлози. Вратили смо се у салу, где нам је објашњено зашто је важан појас, чему служи ваздушни јастук и какве су његове функције. На полигону смо доживели још једно искуство - вожњу при реалним брзинама. То нам је било забавно, али и опасно јер се нисмо осећали сигурно. Научили смо како да при реалној брзини избегнемо пешака и камион који су у две саобраћајне траке, и како да се вратимо у своју траку. Показали су нам како да у одређеним условима препознамо опасност. Упутили су нас и у електронску контролу стабилности. НАВАК је испунио свој задатак. Сто младих возача је у петак, 7. 11. 2014. године чуло много корисних савета. Наша свест о саобраћају се значајно подигла. Топло бих препоручила свима да посету Националну возачку академију. Ја ћу то урадити поново, јер је остало много тренинга кроз које бих желела да прођем.“

*Александра Обрадовић IVc3
Милица Кондић IIIc4
Ивана Лазић IIIc4*

БИЛИ СМО НА САЈМУ КЊИГА

У потрази за добром причом, Новинарска секција се упутила на Сајам књига у Београду.

Од раног јутра узбуђење је расло. Ужурбано смо ушли у аутобус, нашли места и узбуђено чекали главну станицу државне метрополе. У току путовања направили смо план активности за тај дан. Иако су неки били ненаспавани, а неки неорганизовани, знали смо да нас на крају пута чека лепо искуство. Имали смо у плану да разговарамо са неколико аутора, па смо се у току путовања припремали за интервјуе. Како бисмо се разбудили и

припремили за остатак дана, одмах по доласку у Београд смо отишли на освежење. Већ тада је наше расположење било на врхунцу. На сајму је била неописива гужва, толика да смо једва успели да дођемо до Лагуниног штанда. Одмах смо упознали Игора Маројевића, аутора романа „Београђанке“. Имали смо

унапред заказали интервјуе, поједини књижевници су остали доследни свом протоколу, па су нам, уместо разговора, понудили фотографисање. Љубазно су нам изашли у сусрет Владимир Кеџмановић и Дејан Стојиљковић, аутори „Каиновог ожилка“, који су пристали на интервју, али и Неле Карађлић и састав чувене групе Ван Гог, са којима смо неформално поразговарали. Са дивним утисцима, пуним кесама и празним новчаницима, напустили смо Сајам. Остало нам је тек толико да се вратимо кући.

дивну прилику да разговарамо са Андријом Терзићем, који је био изузетно предусретљив и расположен за разговор са нама. Упознао нас је са својим пријатељима и, као прави домаћин, посветио нам доста времена. Настављамо пут кроз гужву у истој хали. Пошто нисмо

Владимир Кеџмановић и Дејан Стојиљковић

КАИНОВ ОЖИЉАК

Аутори једног од најпопуларнијег Лагуниног издања ове године љубазно су издвојили време за нас и одговорили на наша питања. Будући да је роман настао кроз сарадњу Владимира Кеџмановића и Дејана Стојиљковића, замолили смо их да нам, за почетак, објасне како је рад на овом делу текао и да ли им је било тешко да се један другом прилагоде.

Дејан Стојиљковић: Поделили смо наративне токове. Влада је радио један наративни ток, ја сам радио други. Он је радио фикцију, а ја сам радио више историју. Онда смо један другом слали поглавља која смо писали, па смо их усклађивали.

Петља: Како сте успели биографију и трилер да спојите у једно?

Дејан Стојиљковић: Није то толико тешко. Добра је била Владаина идеја око трилерског заплета, са том књигом која се зове *Каинов ожилјак*, која заинтригира Андрића, ту су и нацисти. То је потрага за идентитетом писца те књиге. Није било много тешко. Биографија Андрићева је врло богата, нарочито у том периоду.

Петља: Да ли вам је било тешко да веродостојно представите Андрића у том периоду?

Дејан Стојиљковић: Није, зато што је оставио много записа о томе. Влада и ја смо прочитали буквално све записе, углавном сабрана дела. И ја сам доста читао студије о Андрићу, тако да није било неких проблема.

Петља: Можете ли да нам кажете нешто о односу *Проклете авлије* и *Каиновог ожилјака*?

Владимир Кеџмановић: Релација између *Проклете авлије* и *Каиновог ожилјака* је везана првенствено за лик Карађоза из *Проклете авлије* који своје отеловљење добија у Хитлеровом Берлину у лику Албрехта Дитриха. Андрић је“ Проклету авлију“ написао по сопственом сведочанству крајем тридесетих година прошлог века, и она је тада имала око шест стотина страна. Пре боравка у Берлину настала је прва верзија *Проклете авлије*. Хипотеза ове књиге је да је сусрет са отеловљењем Карађоза у Берлину, који се десио након тога, имао значајан утицај на даљи његов рад на овој књизи и на коначно конструисање лика Карађоза, које се десило касније, педесетих година двадесетог века. Наравно, и не тврдимо да се то десило, само остављамо могућност да се то догодило, јер као што је рекао Аристотел: „Књижевност је већа од историје зато што пише о ономе што се могло десити, а не што се десило, а то што се могло десити је увек суштински истинитије од оног што је овоземаљска пракса“.

Петља: Колико је историјска тематика данас занимљива читаоцима?

Дејан Стојиљковић: У мом случају потврдило се да јесте зато што су моји историјски романи продати у веома великом тиражу. Гледам кад дођу људи на штанд, поготово на Сајам књига, распон година је стварно од седам до седамдесет седам. Велико је интересовање. Свиђа ми се то што се млађи људи окрећу нашој историји. Без обзира да ли је то средњи век или Други светски рат, на крају крајева, мој трећи роман се догађа у позној антици, нема везе са Србијом, а и он је био интересантан читаоцима.

Петља: Можете ли нам рећи колико је тешко младим људима у Србији да остваре успех?

Владимир Кеџмановић: Ми нисмо баш толико млади. Већ се баве писањем и људи који би могли да нам буду синови. Ми смо у некој средњој генерацији, која се овде не признаје. Млад си донекле, а онда постајеш стар, нема средње генерације. Сад је већ нашој генерацији лакше него старијим. Има много значајних и добрих писаца старе генерације који тешко долазе чак и до прилике да им књига буде објављена. Поготово да буде објављена на видљивом месту. Генерално је тешко писцима, али мислим да је та нека средња генерација, која се не признаје, увек привилегована. Можда је најтеже овим младим од двадесетак година, али они бар имају наду и перспективу. А ови у неким седамдесетим и осамдесетим годинама... Знам случајеве озбиљних писаца који имају јако лош третман код издавача.

Петља: Да ли планирате даљу сарадњу?

Владимир Кеџмановић: Нас двојица? Имамо у плану један озбиљан приручни ТВ пројекат на којем радимо, ако Бог да да од тога буде нешто, то ће да буде озбиљно. Иначе, пишемо и Дејан и ја засебно романе за следећу годину, али не искључујемо ни могућност сарадње.

Петља: Шта је ваша порука за средњошколце који све мање читају?

Владимир Кеџмановић: Читајте! Нису у питању само средњошколци. Интернет је омогућио неке друге садржаје и видове забављања свим људима. Искрен да будем, и ја, када не пишем, врло често ухватим себе да се замајавам по интернету уместо да нешто прочитам. Ипак, мислим да ће читање да опстане, јер читање има толико дугу традицију да оно не може да нестане. У питању је само нека фаза. Сви ови нови жанрови, нови облици и садржаји су доста нови и њихова могућност за дуготрајан успех је много слабија него што је то читање, без обзира на то да ли ће књига да буде у корицама или електронска. То је за мене секундарно питање.

Андрија Терзић

ПРЕКО ПУТА ИСТИНА

Топео дочек на овогодишњем Сајму књига приредио нам је наш суграђанин Андрија Терзић. Велики локалпатриота одржао је прву промоцију у свом родном граду. О свом односу према Ужицу, али и о другим темама разговарао је са новинарима „Петља“.

Петља: Како сте добили инспирацију за свој први роман?

Андрија Терзић: Инспирацију сам добио из свога срца. Свака инспирација која је права долази из срца. Фабула романа делује, како су многи рекли, шокантно, али ту нема ничег шокантног. О мом роману је најбоље писала „Ужичка недеља“ - да је то искрен роман о срећи, истини и љубави. Можда постоје две - три шокантне приче, а то су заправо, моје две животне истине, које су послужиле да кроз њих провучем своје друго лице и покажем колико сам се борио сам са собом. Хтео сам да покажем и себи и млађим генерацијама да није све у предрасудама и причама других да је негде лепше. Најлепше је код куће.

Петља: Колико је тешко у Србији привући пажњу својим делом?

Андрија Терзић: Мирјана Благојевић, професорка Ужичке гимназије, која је радила осврт на роман, најбоље је то објаснила рекавши да је срамота што се данас прво мораш маркетиншки створити као писац, а затим издати дело. Мени је много пута речено: „Ваш роман је фантастичан, искрен, стилски одличан, али ко сте ви?“

Петља: Према наслову, истина је преко пута. Јесмо ли ми, као народ, мало више склони заобилажењу истине од других народа?

Андрија Терзић: У четрнаест земаља у којима сам био сви лажу, нигде не постоји истина. Друштво је такво какво јесте, а истина ће се за двадесет, тридесет година продавати у неком маркету као ексклузивна роба. Биће сто грама истине двеста евра. Истине нема, зато је мој роман шокантан, а једини шокантан садржај је то што сам ја написао истину.

Петља: Сматрате ли да је истина најважнија или је некада паметније да је избегнемо?

Андрија Терзић: Истина је саставни део карактера и, уколико човек није искрен, он није добар човек. Мени је она највећи основ, поред духовности и рада. Некада је, ипак, потребно сакрити истину. Једна моја прича у роману је о бомбардовању. Био сам на двадесет метара од поште када су је гађали. Ја сам моју мајку, када ме је питала где сам био, слагао. Морао сам да слажем да би моја мајка ту ноћ лакше спавала. Једино у таквим ситуацијама, када чувамо неку особу, можемо да заобијемо истину. То је једина неистина која може да буде оправдана.

Петља: Можете ли да упутите неки савет ученицима наше школе и свим младим људима?

Андрија Терзић: Слобода је у нама. Уколико имате неки проблем у кући, у породици, у друштву и одете далеко од куће у потрази за неком срећом, вратите се да ћете је тамо наћи. Треба само слушати своје срце и искрено и са вером храбро газити. Срећу можете доживети и овде. Ја сам путовао, ишао и тражио је, и мени је Бог није дао тамо, већ овде. Увек ћу бити Ужичанин са Ужицем у срцу, и то је поента.

Петља: Срећа, онда, не мора бити преко пута, већ је и ближе?

Андрија Терзић: Срећа је увек у нама. Ја сам срећан сада јер седим са вама. Срећа је што имамо о чему да разговарамо и да поручу пренесемо неким младим људима које ћемо можда усмерити на прави пут. Све остало нам сада није битно. Срећа је у искрености. Можемо је наћи где год да смо, у малим местима, само ако смо са правим људима. Ужице је зато дивно, јер су ту људи отворени и широког срца. А срећу треба отворено показивати. То је величина.

Идите се изрекламирајте.“ У Србији мораш да постанеш познат да би добио прилику да покажеш квалитет.

Петља: Колико је трајао рад на овом роману?

Андрија Терзић: Роман сам написао за три - четири месеца. Бранко Станковић, који је радио рецензију, рекао је да је роман настајао читав мој живот. Ја имам тридесет четири године, али имам велико животно искуство.

БИЛО БИ ДОБРО КАДА БИ МЛАДОСТ ЗНАЛА СВЕ ШТО МОЖЕ, А СТАРОСТ МОГЛА СВЕ ШТО ЗНА

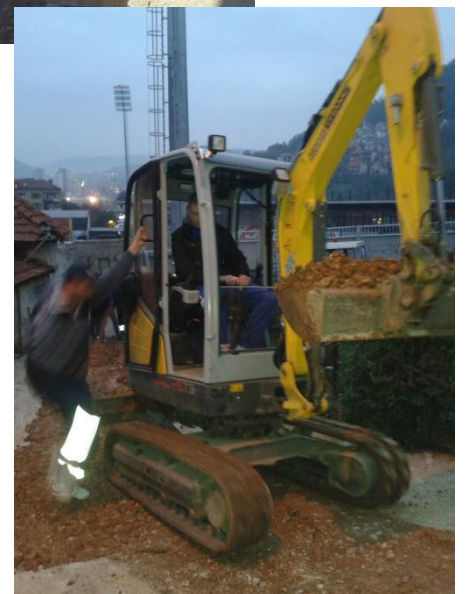
Током децембра је почела сарадња наше школе са Домом за старе на Забучју. Ученици трећег разреда фризерске струке, са наставницама практичне наставе су до сада два пута посетили Дом и његовим корисницима пружили услуге шишања, фенирања и бојења косе. Управница дома Ана Урошевић и директор наше школе Иван Марић су подржали и омогућили овакав вид сарадње, што ће се, надамо се у наредном периоду показати оправданим. Током досадашњих посета, ученици су показали изузетну заинтересованост, озбиљност и професионалност у складу са својим умећем и топло су прихваћени од стране корисника, као и запослених у Дому. Овакав вид сарадње је спој лепог, хуманог и корисног, а циљ му је да поред горе поменутог, пробуди неке нове видике, емоције и ставове у младим људима.

Биљана Урошевић

НА ПРАКТИЧНОЈ НАСТАВИ Ученици наше школе образовног профила **РУКОВАЛАЦ ГРАЂЕВИНСКОМ МЕХАНИЗАЦИЈОМ**

Активни су на практичној настави и савесно и стручно обављају постављене задатке. Њихове активности илустровали смо са неколико фотографија.

*Припремио:
Борис
Ресимић*

КАКО ПОБЕДИТИ СТРАХ ОД ОДГОВАРАЊА?

Скоро да не постоји ученик који, бар повремено, не осећа напетост, збуњеност или забринутост пре одговарања, неког важног теста, контролног или испита. Некима се дешава да срце почне убрзано да куца, дланови почињу да се зноје, мисли постану збркане или забораве и оно што су били сигурни да знају... Ако је то случај и са вама, онда вероватно доживљавате *страх од испита или испитивања*.

Одређени степен треме је нормална и природна реакција на ситуације испитивања, штавише, умерена количина треме нам помаже, тако што повећава нашу будност, пажњу, припремљеност и подстиче нас на интензивнији рад. Али, када страх постане превише јак, може смањити постигнуће и постати проблем.

Пре него што обрадимо неке од начина да се боримо са овом врстом стреса, даћемо неколико могућих узрока настанка ове појаве:

Страх од испитивања најчешће садржи две компоненте: узнемирујуће мисли о свему страшном што се може догодити, праћене забринутошћу, узнемиреношћу, страхом од последица, напетосту, негативним емоцијама генерално; друга врста промена се односи на телесне реакције, као што су главобоља, убрзан рад срца, мучнина, црвенило, дрхтање руку, дрхтање гласа и слично.

Те појаве с једне стране ометају учење и припрему, а с друге смањују учинак и ефикасност у самој ситуацији испитивања или теста. Зато је важно научити да препознамо страх и да се са њим продуктивно суочимо.

Даћемо неколико савета који могу олакшати превладавање страха од ипитивања – ученици који се суочавају са овим проблемом могу изабрати оне који се њима чине најбољим и најкориснијим.

Припремите се: понекад је недовољна припрема најочигледнији узрок прекомерног страха. У таквим случајевима трема је савим нормална реакција. Добро научено градиво улива сигурност – уколико не знате технике правилног учења, обратите се психологу или педагогу школе, али се свакако припремите! Самопоуздање се гради тако што учимо редовно, а сваки успешан одговор нас чини још мање подложним тремима – јер ништа не успева као успех! Уколико смо склони да подлегнемо стресу код испитивања, најефикаснији начин да се боримо је да градиво утврдимо тако добро да га се можемо сетити и када смо под стресом.

Мислите позитивно: пробајте да заборавите на неугодне ствари које би се могле десити. Током учења избегавајте да се превише задржавате на црним мислима и негативним предвиђањима. Сваки пут када се код вас појаве мисли попут: „Опет ћу добити један!“, „Ја баш ништа не знам, глупа сам и не могу да научим!“, „Родитељи ће ми опет забранити изласке“, застаните на трен, смирите се уколико сте напети, препознајте те мисли као сметњу и нормално се вратите на задатак. Ове мисли нам само троше драгоцену време и ометају концентрацију! У почетку ће ићи тешко, али вежбањем ће постајати све лакше.

Узроци страха	Последице страха
учење у задњи час	тешкоће у разумевању и фокусирању на питања, бркање градива
лоша организација времена	збрканост мисли, деконцентрисаност
тешкоће са организацијом садржаја који треба научити, механичко учење	проблеми у присећању кључних појмова, појединих речи; бркање градива из разних области и лекција
забринутост због лоших искустава са одговарањем у прошлости, недостатак самопоуздања	слаб успех иако је градиво научено
забринутост због негативних последица неуспеха	

Уместо негативних очекивања, уверите себе да нешто можете научити, охрабрујте сами себе на начин и речима којим бисте охрабривали и најбољег друга или другарицу!

Самоиспитивање: то је добар начин да се унапред припремите за стресну ситуацију испитивања – покушајте да „одглумите“ стварну ситуацију испитивања. Најједноставнија метода би била препричавање – усмено излагање, али још боље ћете се припремити уколико сами себи будете постављали питања, рецимо, она из уџбеника. Можете се договорити са другим ученицима да се међусобно испитујете, тако ћете се добро припремити, а успут и дружити. Ако симулирате ситуацију одговарања, баш као што ће она изгледати на часу, та вам ситуација неће изгледати тако страшно и непознато када се у њој стварно нађете. Ово ће вам такође помоћи да одговарање доживите из мање стресне и застрашујуће перспективе, а покажете и сами себи, као и другима, да сте у стању да успешно одговарате!

Током самог испитивања концентришите са на постављено питање: покушајте да не мислите на следеће питање („Само да ме не пита ону лекцију што нисам учила!“) јер то подстиче напетост и смањује концентрацију. Ако пажљиво слушамо шта нас наставник пита, а ту су обично и потпитања, сигурно ћемо успети да дамо прави одговор.

Опустите се, дубоко дишите, охрабрујте се размишљајући „*ипак сам ја ово добро научила/о*“, „*мирна/ан сам и спреман/на*“, „*ово једно одговарање/тест ипак не може променити читав мој живот, постоје и друге прилике*“.

Ако нисте добро разумели питање, слободно питајте наставника да га понови или преформулише, боље да потврдите шта се од вас тражи, него да се још више збуните ако не разумете задатак. Највећи број наставника, ако не сви, углавном и чини све да помогне ученику да покаже своје знање, позитивне оцене су у интересу и ученика и наставника!

Препознајте шта је под вашом контролом: ваш успех зависи од много различитих ствари. Неке можемо да контролишемо – рецимо, своје знање, припремљеност, уложени труд, способност сналажења у испитној ситуацији, а неке не можемо – рецимо, тежину градива, захтеве наставника, срећу... Покушајте да размишљате о стварима на које можете да утицете (учење, труд, вежбање, стил одговарања, време кад планирате да се јавите...), а оне на које не можете да утицете, оставите по страни и прихватите таквима какве јесу. Не вреди се нервирати или жалити на то како неки имају више среће од вас или како су неки наставници захтевнији од других, боље је да се фокусирамо на оно што је под нашим контролом и припремимо се најбоље што можемо.

Срећно!

*Александра Јовановић Ђукић,
школски психолог*

Слушајте док наставник испитује друге: велики део градива могуће је научити на часу, али не само када наставник предаје, већ и када пропитује друге ученике.

Такође, на тај начин можете запамтити и која питања наставник најчешће поставља и шта сматра важним. Тако ћете се осећати много спремнијим када дође ред да ви одговарате.

Покушајте да се опустите: ако сте пред одговарање јако нервозни, пробајте да се опустите. Постоји много техника релаксације (дубоко дисање, замишљање опуштајућих слика, краћа физичка активност...). Дубоко дисање, дисање „из стомака“, може вам помоћи да смањите интензитет стреса, али најважније је да свако размисли о ономе што њега лично опушта и да испроба те активности, те тако процени шта има најбоље ефекте. И ово ће у почетку ићи теже, али вежба ће сигурно учинити своје!

ДЕКЛАРАЦИЈА О БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА

ЈА доле потписани,

ПОЛАЗЕЋИ ОД ТОГА да безбедност саобраћаја није случајна и да се организованим деловањем може смањивати број настрадалих у саобраћају,

НЕ МИРИМ СЕ са чињеницом да је хиљаде погинулих и стотине хиљада повређених у саобраћају и

ЈАСНО ВИДИМ могућност да лично допринесем смањивању страдања у саобраћају.

РАДИЋУ И ЖИВЕЋУ са свешћу о безбедности саобраћа тако што ћу

СМАЊИВАТИ: изложеност саобраћају и ризицима у саобраћају; ризик настанка саобраћајних незгода; тежину незгода које се ипак догоде и патње настрадалих и њихових породица.

РАДИЋУ на заштити деце и других учесника у саобраћају, а посебно ћу млађима служити као добар узор у саобраћају.

ПЛАНИРАЋУ простор, живот и све активности тако да не угрожавам себе ни друге учеснике у саобраћају.

У СВАКОЈ ПРИЛИЦИ ћу јачати свест о безбедности саобраћаја и о значају ове теме.

СТАЛНО ћу наглашавати и захтевати одговорност институција и појединаца за стање безбедности саобраћаја, а посебно одговорност стручњака, медија, јавних и политичких личности, носилаца власти, носилаца моћи одлучивања, креатора финансијских и социјалних одлука.

Својим професионалним радом, примером и личним ангажовањем **ДОПРИНОСИЋУ СВИМ АКТИВНОСТИМА У БЕЗБЕДНОСТИ САОБРАЋАЈА.**

ПОСЕБНО ЋУ РАДИТИ у кључним областима безбедности саобраћаја тако што ћу промовисати:

- употребу сигурносних појасева и других система заштите;
- вожњу разумним и безбедним брзинама;
- вожњу без употребе алкохола и
- друге видове безбедног и прописаног понашања у саобраћају.

Својим потписом **ОБАВЕЗУЈЕМ СЕ** да ћу активно испуњавати захтеве **ДЕКЛАРАЦИЈЕ** и нећу дозволити да она остане мртво слово на папиру.

Од тренутка када усвојимо **ДЕКЛАРАЦИЈУ**, она ће бити покретач свих акција и путовања Републиком Србијом као олимпијски пламен, ношена од стране свих грађана да просветли одговорне у Србији гласом који зове на акцију.

Желимо да учинимо путеве Србије безбеднијим и сигурнијим, не само за нас саме већ за свакога и за генерације које долазе.

ПОВОДОМ СВЕТСКОГ ДАНА СЕЋАЊА НА ЖРТВЕ САОБРАЋАЈНИХ НЕЗГОДА
Београд, 16. новембар 2014. године

погинулих у саобраћајним незгодама у Србији 2006 године

погинулих у саобраћајним незгодама у Србији 2013 године

Број погинулих у саобраћајним незгодама у Србији од 1991 до 2013

ПОСЕТА САОБРАЋАЈНОЈ ПОЛИЦИЈИ У УЖИЦУ

Као чланови Новинарске секције и будући саобраћајни техничари, дуго смо планирали да посетимо Управу саобраћајне полиције како бисмо се упознали са радом својих будућих колега и особеностима овог нимало једноставног занимања. Захваљујући љубазности начелника Саобраћајне полиције, та жеља нам је испуњена.

Приликом посете, разговарали смо са начелником Милошем Пенезићем. Он је, као бивши ученик Техничке школе „Радоје Љубичић“ и тадашњи члан Новинарске секције, љубазно одговорио на сва наша питања и упутио нас у многе детаље овог посла.

Рад у Саобраћајној полицији није нимало лак. Овај посао подразумева многа одрицања и обавезе. Они немају радно време. Смене су усклађене са потребама безбедности саобраћаја. Полицијска управа Ужица покрива преко 2000 км пута, државне путеве и путеве који су под надлежношћу локалних самоуправа. Постоји шест организационих јединица: Косјерић, Бајина Башта, Ариље, Пожега, Чајетина и Ужице. На питање колико има запослених, начелник је одговорио: „Има нас више од неколико, а мање од сијасет“. Иако их нема довољно, успевају некако све да покрију. Основни циљ њиховог посла јесте контрола и регулисање саобраћаја. То се односи на интервентно регулисање саобраћаја, тамо где су челови, гужве. Основно регулисање саобраћаја раде локалне самоуправе - постављање саобраћајних знакова, хоризонталне и вертикалне сигнализације... Они одређују правила која ће се поштовати, а Саобраћајна полиција је ту да обезбеђује да се та правила поштују. Посебну пажњу посвећују превентивном деловању. То подразумева њихово присуство на појединим местима, постављање радара и камера, чиме се утиче на свест возача да поштују безбедност саобраћаја. Начелник је истакао да су старије генерације навикле да не поштују правила, што узрокује да годишње на нашем подручју имамо око 20 погинулих лица, и од 300 до 400 повређених. Он сматра да је наша школа један од битнијих сегмената у безбедности саобраћаја на подручју града Ужица, као једна од ретких саобраћајних школа на територији Србије са којом полиција има добру сарадњу. Све оно што заједно радимо, одласци у вртиће, представе Секције за безбедност саобраћаја, све је то, по његовим речима, неки вид превентивног деловања и утицања на свест најмлађих наших суграђана. Главну улогу у безбедности саобраћаја требало би да има локална самоуправа, АМС, технички прегледи, држава (законима, општинским уредбама...). Нажалост, сада се једино саобраћајна полиција бави безбедношћу у саобраћају. Било која активност овог типа зависи од материјалних средстава која су код нас значајно оскудна, али треба размишљати о томе које су последице саобраћајних несрећа. Свако погинуло, а и тешко и лако повређено лице има своју цену, економску цену. У Србији она није одређена, али на пример, у Француској једна погинула особа у саобраћајној несрећи кошта државу 2 милиона евра. Ако један радар донесе сваке године 10 милиона динара општини, нека то буде мотивација, пошто је јак тешко мотивисати људе.

Говорећи даље о безбедности, начелник је констатовао да је најкритичнија наша генерација, због година када мислимо да смо све научили, а заправо нисмо ништа научили. Саобраћајна култура је само један сегмент свеопште културе.

Начелник је поделио са нама и најтежа искуства. Излазак на место саобраћајне несреће је увек тежак. То су јако стресне ситуације, нарочито саобраћајне незгоде са најтежим последицама. Такве ситуације стварају слику коју човек не може из главе никада да избаци. Нарочито је тешко обавештавање породица после саобраћајних незгода. Све су

то такве ситуације због којих полицајци имају бенефицирани радни стаж. Људи већ са 53 године иду у пензију, а ништа нису млађи од оних који иду са 65. Саобраћајни полицајци на терену доживљавају разне ситуације, свакодневно се срећу са дрским и безобразним људима. Човек мора да буде добар психолог. Уколико је први контакт са човеком професионалан, културан и искрен, већ је 90% посла урађено.

На наше питање како је одабрао своју професију, Милош Пенезић нам је испричао да је његово школовање било занимљиво. Иако је планирао да упише гимназију, у њему се неочековано појавила жеља да заврши саобраћајну школу. Након средње школе, хтео је да заврши Економски факултет или ДИФ, а онда је уписао Полицијску академију. Чим је завршио студије, почео је да ради, али не одмах у саобраћају. Саобраћајна школа је, по његовом мишљењу, јако перспективна школа и има много везе са Саобраћајном полицијом. Знање стечено у школи се може потпуно примењивати и у оквиру Саобраћајне полиције. Нажалост, Полицијска академија коју је начелник завршио је укинута, сада је то нека нова Криминалистичко - полицијска академија која је доста либерална. То је сада цивилни факултет који више не гарантује посао у полицији.

За крај, занимало нас је да ли се наши суграђани разликују по својој свести о саобраћају у односу на становнике других крајева Србије. Начелник нам је објаснио да је менталитет Срба специфичан, али да разлике ипак постоје. Не поступа се исто у Београду, Новом Саду, Зајечару или у Ужицу. По њему, све зависи од обичаја које смо ми наследили од наших који су се досељавали са села. Тако је наш обичај да се попије ујутру ракија, јер се ваља. Ваља се да се напијемо када изађемо на гробље за Задушнице. Обичај је и да се не враћамо са свадбе трезни, јер онда као да нисмо били на свадби. То су обичаји који су типични за наш крај. У Војводини није тако, а источна Србија је, на пример, специфична по слабој фреквенцији саобраћаја. Не може се проценити ни да ли се неки део Србије издваја по бољим возачима. То је индивидуална ствар. Ко из Војводине није долазио овде, где су стрми и уски путеви, неће моћи лако да се снађе. Исто тако, и ми се тешко сналазимо на њиховим равним путевима. Генерално смо некултурна нација, а то се одражава и на саобраћај. То се мора регулисати законима и утицајем на најмлађе, а треба га спроводити врло рано, већ од четврте, пете године.

На крају нашег разговора, начелник је још једном изразио задовољство због добре сарадње са нашом школом, посебно са Секцијом за безбедност саобраћаја, и због наше спремности да се одазовемо кад год је у питању нека акција. Истакао је да је поносан на Техничку школу „Радоје Љубичић“, у чијем холу је и његов пехар који је освојио још 1995. године, када је постао првак Србије у саобраћају.

Новинарска секција

НАГРАДНИ КОНКУРС ИЗ ФОНДА „ЗОРАН ТЕОДОСИЋ“

Фонд „Зоран Теодосић“ основала је 1996. године породица покојног Зорана Теодосића, професора филозофије који је радио у нашој школи. Од тада, сваке године 26. марта, на Зоранов рођендан, организујемо наградни конкурс за најбоље литерарне радове ученика средњих школа. Тако чувамо успомену на једног дивног човека и пријатеља који је био омиљен и међу колегама и међу ђацима.

На конкурс 2014. године учествовало је 92 ученика из свих ужичких средњих школа. Радове су прегледали и оценили професори књижевности Бранко Николић, Слађана Јањић и Биљана Аксентијевић. Овогодишњи добитници су:

1. награда – **Ирена Цветић**, Ужичка гимназија
2. награда – **Сузана Милутиновић**, Ужичка гимназија
3. награда – **Ивана Старчевић**, Ужичка гимназија

Прва награда у категорији ученика Техничке школе „Радоје Љубичић“ – **Емилија Ајданић**

У овом броју „Петље“ објављујемо награђене радове.

* * * * *

Ирена Цветић

Петао

Био је мрак и ништа није видео, али је био довољно храбар да занемари застрашујућу чињеницу. Камион се дрмао, ударао, кочио на кретао, а пут је био сеоски, лош, пун камења и блата, као после тек свршеног невремена. Како се полако раздањивало, он је кроз зарђале жице малог кавеза провирио свој мали кљун и две тамне рупице надимаше се и пунише мирисима тек покошене траве и балеге којом су сељаци раном зором ђубрили поља. Све га је подсећало на дом, а знао је да се неће више никад вратити. Камион је одједном стао и нервозни човек залупи врата, затим се жустрим кораком упути ка задњем делу. Отвори стару дрвену преграду. Видео му је само руке, када грубо подиже кавез. Биле су то старе, изборане, радничке руке, а испод ноктију земља, она црна као да је ту годинама. Очи му ухватише прве јутарње зраке и као да ослепе. Не сећа се колико је прошло, минут, сат, дан. Пробудило га је боцкање и чудан мирис.

Овлаш набацано сено било је свуда око њега. Оштре ивице тек сасушене траве непријатно су га чачкале. Осећао је хладноћу метала, а кавез као да је постао још ужаснији, притискао га је са свих страна. Није имао ваздуха. Махнуто је окретао главу горе - доле. Знао је шта га чека, предосећао је. Животиња је то. За то време у суседној просторији руља пијаних, разузданих људи се гурала, тукла, викала „Доведите га, доведите!“ За сваку реч из њихових уста излетао је гној и задах мирисао на рум, а очи убитачне, жељне крви, смрти.

Унели су га. Коначно, врата кавеза су се отворила и огромна груба, чинило се мушка рука, гурнула га је и он неконтролисано паде, паде! Брзо се освети и нађе се усред једног круга на чијем поду је било оно исто сено од малопре, а околу дрвена ограда. Људи су се извиривали, гурали, падали, пљували. Није схватио. У рингу је. Руља се смејала, врећала, један се чак дрзнуо и својом шаком као лопатом бацио црвени воденасти парадајз. Погодио је. Било је срамно. На кљуну се разлио сладак сок, а очи му се замаглише. Није прошао ни секунд када се ограде отворише и поносито створење ушета. Сви занемеше. „Мајстор“- чуло се из народа. Прво је приметио перје, глатко, опрано, сијало се. Кљун прав, чист, а ноге дуге, јаке, као дебла. Поносито је ходао око њега и гледао. У очима се видео жар за победом. Приметио је и тај гадљиви поглед на свом офуцаном телу. Али није се дао. Неко га изненада пљуну. Док се за тренутак окрену да очисти мрље са лица, осети јак убод у задњем делу тела. Врисак и неизоржлив бол. Паде на земљу. Очи му искочише из дупљи као да га је неко за шију ухватио. Пао је. „Не зна ништа“, „Готов је“- викали су ружно. Његове сасушене ноге ломиле су се као чачкалице, а рашичупано перје летело је свуда. Опет та слама. Да није ње, не би вероватно ни устао. Ово је било на превару. Само тако знају ти, ти... Смогао је снаге, и даље се није предавао. Одгурну се крилима и некако устаде. Још му се вртело. Видео је противника како се шепури. Неће као он, чека да се окрене. Гледао га је презриво. Није се плашио. Ишао је на све или ништа. Полако је ширио своја почупана крила, врат је исправио, пропео се на ноге колико год је могао. Прсти су болели, глава је крварила, али је стајао. Морао је да га препадне. Почео је неконтролисано да скаче и скаче, кукуриче, виче, урла, маше.

Махао је и махао, знао је шта следи. Глава је пуцала, крила су му била као у орла. Морао је, морао се изборити. Противник је прво у чуду гледао, а онда, када овај није посустајао, полако се повлачио у неверици. Понижење, срам. Маса је занемела; и старци, пијанци, жене. Сви. Он није посустајао. Тело му се расуло свуда. Полетео је. Тада, први и последњи пут. Сву снагу је дао, у његовим очима више није било живота и опуштено тело сручило се на сада већ изгажену подлогу. Није се реч чула, људи се загрцнуше у својој љутини, нису веровали. Чудо! Сви су стајали непомично. Нико да скочи, да викне. Само једно мало дете, које стајаше одмах до дрвене ограде у првом реду рече: „Зашто не помознете чика петлу?“. А онда народ, као омађијан овим што се десило, један по један својим суровим рукама, којим га до малопре мрзеше, почеше склањати даске и сви га нежно подигоше и изнесоше напоље. Положише му главу на земљу и окупише се око њега као на опелу. Осташе ту да стоје и стоје. Да не верујете да је то до малопре била она разјарена руља, а сада мирно и пажљиво стајаху. Ветар је фијукао, као да чита молитву. Не зна се колико су тако стајали, али се зна да ниједан петао ни пре ни после није уживао такве почести. Ниједан их није ни заслужио.

Често сам пожелео да дођем овамо. Био сам само једанпут откако сам се одселио.

Заправо, не знам да ли сам се одселио или побегао под ратним вртлогом, кријући се као миш на приколицу Жељиног камиона, који ме је превео преко гране.

Чини ми се да ме сада облије исти онај хладан зној када се сетим оног промуклог гласа цариника и његовог питања: „Шта имате на приколицу?“

Најважније од свега: тамо сам изгубио себе.

Стога је сваки мој долазак овамо копање. Ништа друго до безуспешно копање по успоменама. Знате, некад ми се учини да нешто и угледам, па онда запнем свом снагом, као сељак који рукама преврће црницу, али не буде ничега. Само камен, туп бол и земља за ноктима.

Сада се питам, док седим на климавој клупици у дворишту породичне куће, шта ћу са собом. Поред мене седи Мирко. На њему је плава Адидас тренерка на којој великим белим словима, на леђима, пише FRANCE. Он седи повијен напред, ослоњен лактовима на колена. Гледа ме у очи и не проговара ниједне. Ја гледам у онај грб Француске. Петар. Присећам се дједовог петла.

Сваког распуста сам ишао на село код нана и дједа. Чудно ми је то што ми је једина успомена на те дане Црвендаћ. Тако смо га звали, јер је имао велику црвену кресту и изразито црвене перушке на крилима. Док сам ја бивао горе, дјед га је стално сапињао, јер ме је журио. Једном сам бежао чак до Хасановог амбара, сакрио се у њему и остао тамо све до мрака. Знао сам тад, учили смо из биологије, да кокошке не виде ноћу.

После, док је петар шетао сапет, стално сам га кришом гађао камењем. Знао сам да ме не може стићи.

Дјед и нана су умрли још пре рата. А и Црвендаћ је скончао у супи, јер је једном приликом сломио ногу те није могао ходати, па га је дјед приклао.

„Многи су мртви,“ процједи Мирко кроз зубе. К’о да ми чита мисли.

Мани се човече, сви ће умрети! Шта ја могу! Живи живот! Свашта сам хтео да му саспем у лице, али нисам могао. Говорим свима како треба живети, а сам не могу да се саставим!

„Ајмо на игралиште,“ рекао сам. Преко пута ме дочекао зарастао терен и један читав кош, зарђао обруч без мрежице и исписана табла. Нигде није било лопте. Ниједна бушара! Само да је бацим ка кошу. Узео сам камен и гађао обруч. Промашио, наравно. Исто је урадио и Мирко. Он је био ближи. Играли смо овде баскет као клинци. Проводили смо заједно дане и дане. Бацали смо тако камење целих десет минута. Било ми је време да кренем на воз за Загреб. Он ме је пратио све до раскрснице. Било ми је глупо да се окрећем за собом и гледам у поломљене прозоре кућа, надајући се да ће ипак неко размакнути завесе.

Тражио сам само једну потврду да сам некада ипак постојао!

Поздравили смо се код кестенова. Загрлили смо се братски. Потрајао је тај загрљај. То је један од оних људи са којим можете ћутати, а рећи све.

„Видимо се“, некако сам изустиио, мада нисам тако мислио.

Климнуо је главом. Гледам у његовог француског петла на тренерци, пред очима ми дједов Црвендаћ, у глави ми се мота песма „Another Day in Paradise“ а испред мене се пружа мокар, прљав тротоар.

Емилија Ајданић

Петар

Трула врата непрестано шкрипе уз туп звук кише која не престаје да пада целу ноћ. Ветар се пробија кроз пукотине старих дрвених зидова. Свађава, а чини се да никад неће. Све је изузетно мирно. Као да се нешто чека.

Тамна силуета оцртава се на проређеној огради једног домаћинства. Тако моћна стоји непомична као прави официр на својој дужности. Чека прве зраке сунца и почиње. Пева своју песму, кукуриче гласно и громовито. Један петар.

Господин у елегантном оделу, тако богатом, пуном боја, са сређеном фризуром, чека свој трен. И тако свако јутро, не базирајући се на хладноћу и облаке. Подиже људе из топлих постеља, вредне раднике, њихове уснуле лепотице. Окореле пијанице, неке несрећне луталице што придремају у чаршији. Буди живот и нову наду. Сваки дан испуњава своју мисију. Тера на нове победе, да се прегазе препреке, учини нешто можда лепше и боље. Остваре снови, само понеки, наравно. Упознају нова лица, неки добри људи. Пробуде нове шансе, врате неке успомене. Можда се и пусти по која суза. Осете топле руке, јак стисак добродошлице. Ухвати искра у оку, украде нечији осмех. И сваки следећи дан он, забога, опет тера људе. Како му више не досади? Он је нека баиш чудна сорта. Сваки пут изнова вуче народ у ново. У цик зоре, да осете оне прве, невине зраке сунца и лепоту живота. Да се умију росом, поздраве неког загрљајем. Попију топлу кафу и запале јутарњу цигарету. У том вртлогу дима одлете далеко ружњи снови.

Први је сваки пут на огради, крову, и на стрехи, да јутро свима почне песмом. И све то један петар...

**Срце моје, срце лудо шта ти
мислиш са плетивом**

Измаштах цео један живот са
тобом,
боју ролетни,
све велике градове које је требало
обићи
руку под руку са малограђанском
срећом.
Измаштах буџмасте руке
које те стежу,
улицу, кућу број девет
и сто одбеглих птица над њеним
кровом.
Насликах заспалог пса
и распарну минђушу,
лењу мачку што смо је терали
а она никако није хтела отићи.
Умочих кичицу у светлозелену бару
на твојој палети,
обрнух планету за четири зиме
и четири цветања мајчине душице
у саксији поред врата.
Покушавах да избегнем крв црвену
чак и када је
већ плувала реком.
Била сам затупљена
маштом,
чежњом,
даљинама,
и нисам видела пукотине на платну.
Једном си ме повео у двориште,
показао на земљу,
и видех да болно и неумитно
пред нама пуца.
Измаштах целу једну песму
да ти је отпевам пре него одеш,
висину тона, мелодију,
речи,
правих се да разумем зашто браниш
земљу што већ је напукла.
Крв се све више излива,
ћутала сам на растанку и
стрепела-
да не поплави и моју кућу.
Измаштах цео један живот
када се вратиш,
топао ручак на столу,
све мале и блиске градове
јер за велике било је касно.
Измаштах сањиве ручице
не знајући да су у мени
ко гранчице биља већ тихо расле...
Покушавах да не сањам крв,
чак и кад је цурила
по мојим прстима,
из непристиглих писана
као река.

„НАША МАШТА РАДИ СВАШТА“

Сваки човек машта на свој начин, изражавајући своју надареност и креативност. Таленат не треба скривати, треба га делити са другима. У различитим приликама, са различитим циљевима, са великим сновима...

„Наша машта ради свашта“ је слоган наше прве ревије. Спојили смо машту, креативност и слободу изражавања и доказали да никада не треба одустати од својих циљева. Наилазили смо на многе препреке, али нам ништа није покварило планове. Уложили смо доста времена и труда како бисмо организовали ову ревију. Одржана је 22.4.2013. године у Градском културном центру у Ужицу. Циљ нам је био да, као млади фризери, покажемо да је могуће да се и ми препознамо по својим делима. Ова ревија је имала више порука. Сударили су се ветрови елеганције и екстраваганције. Имали смо прилику да радимо нешто што се не ради сваки дан. Током припрема смо имали подршку старијих колега из наше школе. Наша прва ревија је била изузетно посећена и пропраћена од стране медија. Већ тада је било јасно да ово није крај, већ добар почетак наше будућности.

Наставили смо у истом стилу. Следећа ревија била је подстакнута потребом да се и ми прикључимо хуманитарним акцијама које су покренуте ради пружања помоћи људима са поплавлених подручја. Овај пројекат је носио назив „Помозимо, јер наше мало њима значи много“, а слоган наше ревије „Будимо хумани“. Овај пројекат може да послужи као прави пример солидарности и сарадње. Заједно са моделарима наше школе представили смо своје креације. Ревиија је одржана 4.6.2014. године, такође у Градском културном центру. На овај начин смо дали свој допринос помоћи угроженима.

Наши планови су велики. Циљеви су можда далеко, али сваким даном смо им ближи. Наш посао је уметност, а као прави уметници, надамо се да ћемо радом израсти у велике људе, а они ће, када је то потребно, бити први који ће да помогну.

ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС КОЛА СРПСКИХ СЕСТАРА ПОВОДОМ МАТЕРИЦА

Дванаести пут за редом Коло српских сестара организовало је Литерарни конкурс поводом празника Материце. Овај конкурс треба да буде подсећање ученицима да је књига најбољи друг, а поводом овог великог празника и да је мајка најбољи друг. Одувек је циљ овог конкурса неговање породичних вредности на које нас подсећа овој празник. Осим тога, он је и прилика ученицима да исказају љубав према најближима. Радови су пристигли из пет ужичких средњих школа, а најбоље су аутори прочитали у Парохијском дому, у суботу 27. 12. 2014. године, када су им уручене награде.

Ове године жири су чиниле Милица Турудић, новинарка и чланица Кола, Нада Селаковић, новинарка и преводилац и Биљана Грујичић, професорка Ужичке гимназије, која је председавала жиријем и изнела своја запажања: „Ове године је на конкурс учествовало 47 ученика. Сви радови су били врло квалитетни. Готово сви они преносе извесну дозу песимизма и забринутости и родитеља и њихове деце. Млади људи добро процењују неизвесност друштвене ситуације у

којој се налазе. Топао лирски тон преовлађује у свим радовима, као и искреност и јачина емоција. Мајке су приликом примања непослатог писма, што је била оквирна тема овог конкурса, биле суочене са различитим проблемима, са раздвојеношћу од деце, иностранством, наркоманијом, сиромаштвом... Жири је морао да се определи за оне радове који су се на уметнички успео начин издвојили. Чиста емоција била је нешто што је жири у њима препознао.“

1. место: Ана Стамболић III4, Ужичка гимназија, 2. место: Ксенија Јанковић III4, Ужичка гимназија, 3. место: Жикица Лукић IV, Економска школа
Похвале: Сања Лазић III3, Техничка школа „Радоје Љубичић“, Стефан Супуровић IVe1, Техничка школа, Александар Буквић III3, Ужичка гимназија

1. награда на литерарном конкурс у Кола српских сестара

НЕПОСЛАТО ПИСМО МАЈЦИ

Теби незнаној,

Ја, М.В, што би се требао звати твојим сином.

Данас је, прочитах у новинама, 25. децембар. Да ли те заболи рез у стомаку на овај дан, или душа? Помислиш ли где сам и како изгледам? Мајко.

Ту сам као и обично - на улици, за тезгом, хладно је, мада даме већ имају крзнене бунде, те им шал и не треба. Нисам продао ниједан од јутрос. Одлучих да понудим за џабе, ал ни тада не хте ни једна да погледа.

Изгледам... Не изгледам. Пушим само.

Можда би препознала своје очи или младеж који на мени... кад бисмо се срели.

Можда смо се и срели? Пиши ми какве ти је боје капут или бар беретка. Пролазиш ли Змај Јовином улицом?

Да ли да те тражим у црнокосама или плавим дамама?

До пре коју годину волео сам живот, није да нисам. Има нешто у мирису дувана и кафане, у оним летњим вечерима и пијаним јутрима. Има. Страст и бес. Има нешто и у гласу младе певаљке. Има и у стасу. Има и у коцки. И новцу.

Крупном, великом новцу, никад ухваћеном. И протраћеном. Можда је то покушај живљења, али сам га волео и борио се. Али, јеси ли читала некад о томе шта се деси кад нестане воље и снаге? Сигуран сам да јеси, у овом популарном „дневнику једне робије“ оног Ех-Уи лепотана. Све даме га, видим, носе и листају.

Јад, чемер о томе је. Не треба о томе писати књиге. Веруј ми.

А јеси ли кад била на психијатрији? Ниси. Они тамо људи, они везани, нису страшни, нису зли – они су само уплашени.

Покупљени ко пси, на силу довучени и обучени у бело. Свечано бело. Нормални смо ми, само несрећни. Несхваћени.

Нисам хтео да будем лопов. Нећу више. Само уколико неком нешто испадне, обећавам ти. Бићу добар. Не љути се. Не брини. Буди срећна и живи. С љубављу.

КРЕАТИВНА СТРАНА УЧЕНИКА НАШЕ ШКОЛЕ- ИЗАБРАНИ РАДОВИ

ТИ СИ

Ти си траг који не могу избрисати,
Ти си пламен који не могу угасити
Ти си бол који не могу преболети,
Ти си једини којег могу волети.
Ти си светлост у тами живота,
Ти си у мојој музици једина нота,
Ти си бескрајна тама за моје сне,
Ти си мој живот и моје све.
Ти си светлост у даљини,
Тихи звук у тишини,
Моја јава и мој сан,
Свака ноћ и сваки дан.
Ти си разлог што постојим,
Ти си разлог што сам ту,
Ти ме држиш изнад воде,
Ти си мир на јастуку.
Ти ме гасиш када горим,
Кад ми дође да се предам,
ти си разлог што се не дам.
Ти си моја земља и ваздух који дишем,
ти си од свега много више,
ти си пулољак руже што дрема,
највише ми недостајеш када те нема.

Милица Перишић IIIc2

МОРАМ ТЕ ВИДЕТИ ОВЕ НОЋИ

Морам те видети ове ноћи...
Кад ћеш доћи? Ниси хтела да ме видиш, а за тобом искрено патим. Ти ниси смела доћи, јер те он чека ове ружне и тужне ноћи. Негде у даљини чујем твоје уздахе у његовом загрљају. Боли ме то, јер те ноћи нисам био ја, него он, у твом загрљају искреном. Преварила си ме са њим, тим одвратником уличним. Чиме те је купио, питам се. Али, знам, то није љубав, већ његов огроман стан, свила, накит и шампањац хладни. А знам и да се кајеш у огромној тами. Сад је свему дошао крај, нестао је он, испарио као бара на сунцу. Нестао сам и ја, а ти си остала сама у лудилу и бездану својих ноћних мора и јада. Ех, драга моја, остала си сама. Неће те нико волети као ја. Авај, кажем ја у тренутку понора.

Далибор Драгићевић Ic2

ЉУБАВ

Не могу више себе да лажем
Желим свима ово да кажем.
Љубоморна нисам
али заљубљена јесам.
Кад легнем у кревет,
мислим на њега
и волим га више од свега.
Дружили смо се дуго,
Али нисмо знали да смо
Створени једно за друго.
Срце ме обавештава
Да је ово љубав права.
Не дели нас велика даљина,
Само да знате, истих смо година.
На њега мислим, али не тако често
Његов загрљај моје најсигурније место.
Верџа Радојчић IIc2

ЖИВОТ

Наше време тече као песак у пешчаном сату, непрестано се расипа помало, неприметно. Зашто је пешчани сат баш онаквог облика? Ништа ми не пада на памет. Непроспаване ноћи... Да, то је време, схватила сам, живот је време... Пешчани сат је онаквог облика јер представља живот. Знамо тај тренутак када песак непрекидно цури и прави брдашце у доњем делу стаклене купе, и у једном тренутку стане, али не зато што је сав песак спао, већ зато што се неки каменчић заглавио. Знате ли шта је то? Не, не знате. То је једна од многих препрека коју песак мора да претрпи. Да, то је човек, који као да је затворен у стаклени левак. Сада је на том камену брдо малих честица песка које су му се срушиле на врат. Не подсећа ли то на човекова кола која су кренула низ брдо, а крај тог брда никако да дође? Кола јуре, а човек је у сукобу са самим собом и са догађајем у коме се нашао несвесно... Испливава на површину, камен се одглавио, песак тече даље, до неког следећег заглављивања, када је стаклено сужење готово да се разбије у хиљаду стаклених честица, али не да се, даје од себе и последњи атом снаге да издржи док и овај камен не прође. И тако испочетка, поново се заглављује и одглављује, све до краја, када сав песак исцури. То је знак да је живот готов. Време је истекло. Пешчаник се окренуо, почео је један нов живот...

Александра Обрадовић IVc3

Похвала на конкурс Кола српских сестара на тему Мајка

ПИСМО МАЈЦИ

Залазак сунца. Плаво небо прошарано црвенилом.

Из свог не тако скромног стана гледам на трг. Видим „машине“ од људи који циркулишу главном улицом. Крећу се ка својим домовима, својим породицама.

Одједном, задовољство мојим луксузним животом претвара се у бес, гађење и опште незадовољство.

Скуп ауто, добар стан, посао са добром платом. Ништа то не вреди када ниси у својој земљи, на свом тлу, у својој родној кући.

Сузе и дрхтај у грудима на помисао да ће сутра мој ослонац, моја љубав у старој сеоској кући сама пресећи славски колач.

Мајко, знам да ти је тешко, нећу се жалити на моје стање јер мој бол је ништа у односу на твој.

Ја овде имам све, а заправо немам ништа, све је ту, сем најбитнијег у мом животу, тебе, мати!

Недостајеш ми. Фали ми твој загрљај подршке, реч утехе, твоји савети. Али не брини, увек добро размислим пре него што нешто одлучим. Запитам се „Шта би ми мајка рекла?“

Када завршим свој дан, дођем кући, легнем у свилену постељину, не, не може се мерити са сламарицом у нашој кући и поњавама тканим. Сав затреперим јер ме додир те свиле делом подсети на твој додир руком, нежном и меком, на додир руке на коју сам се ослањао док још нисам знао ходати.

Враћају ми се слике из детињства, додир твоје руке преко мог лица, најлепши и најискренији осмех, најнежнији пољубац.

Твоја суза на поздраву пече ме попут жара на срцу, боли највише.

Фали ми мирис купуса који се крчка зими у земљаном лонцу на старом шпорету на дрва, пуцкетање грања које гори. Разговор са тобом.

Мајко, знам да те боли што нисам ту, али у једно сам сигуран, и та мисао ме одржава: драго ти је што сам добро, хвала Богу „здрав сам као дрен“, како то ти кажеш.

Знај, мати, боли ме твоја патња, свака твоја бора која је настала због мојих глупости из ране младости, твоје сузе.

Али твоја љубав и моја неизмерна љубав према теби одржава ме и тера ме да се борим, да идем даље и будем успешан.

Волим те, мајко! Подршко. Животе мој.

Пишем ове речи и плачем, али не брини, срећан сам јер те имам. То су неке чудне сузе, сузе пуне туге, али и среће.

Сања Лазвић IIIc3

РАДОВИ УЧЕНИКА ЛИТЕРАРНЕ СЕКЦИЈЕ

„КО НЕ ЧИНИ НИШТА, ЗЛО ЧИНИ“

Драги читаоче, пишем ове речи у нади да ћу пробудити савест у теби. Покушаћу да ти кроз ову причу објасним зашто је зло не радити ништа.

Дакле, претпостављам да понекад проведеш дан не радећи ама баш ништа, па чак и не размишљајући ни о чему. Само изгубљен и без икаквог смисла лежиш, гледаш, и то у случају да не спаваш, тешко и мрзовољно дишеш. Заправо, само трошиш кисеоник без икаквог смисла. А онда, глава постаје тешка попут камена, пулсира.

Јесам ли у праву? Сада већ размишљаш о томе? Добро је. Јер, просто је тужно провести дан тако.

Признајем, и мени се дешавало да тако безначајно изгубим дан, па и два, некада би било чак и три, понекад и цела недеља. Лењост, болест која се може излечити, али ако се са лечењем не крене на време, лењост доводи своје сестре: болести, тугу, незадовољство, очај, депресију. Али, успела сам да се изборим са њима. Да, да, драги мој читаоче, упознала сам их, нису нимало пријатне. Напротив, зле су.

Борила сам се са њима, моја психа се борила. Оне као да пуне некакве пипке којима сисају разум, жељу за животом, радост постојања, полако постајеш љуска, голо постојање. Онда сам села, узела огледало и причала са собом. Да, знам, мислиш да сам луда? Не! И ти, драги мој пријатељу, треба да урадиш исто. Седи, узми огледало и размисли. Зашто ти треба да те „пакао нерада“ живог прогута? Живот је исувише леп, зашто га трошити „хранећи“ лењост? Жив си. Живи, трчи, играј, певај, скачи, радуј се, весели се, читај, учи, сањај, маштај... Постоји толико тога, па зашто онда не радити ништа? Када ти је дата шанса да живиш – живи.

Можда ти је моја прича била досадна, али размисли о овоме када почнеш тражити драгоцену време, размисли добро.

Сања Лазих IIIc3

„КОЛИКО ЧОВЕК ВОЛИ, ТОЛИКО И ПАТИ“

Човек, када се заљуби, све више воли, али ако је љубав неизвратљива, исто толико и пати.

Плашим се да ти кажем да те волим, јер ме је страх да ћу изгубити оно најсветлије што имам. Ноћима сањам те и муче ме осећања према теби. Не знам, да ли и ти мене волиш, и да ли би ми узвратила љубав коју чувам за тебе. Дође ми да ти све кажем, али ме мучи да ли ће моја патња твојом неизвратљивом љубављу постати још већа. Недостаје ми храбрости да ти кажем, јер ме плаши помисао да ћу бити дубоко повређен. Можда једнога дана скупим снагу и признам ти све, ако већ не буде касно. Мислим да ће ова моја љубав трајати колико и живот мој. Често пожелим да те заборавим и да се насмејем, али осмех није ни чуо за мене. Опет ми се врати патња и никако не излази из мене...

И тако... желим да знаш да те волим, а не смем да ти кажем. Моја љубав према теби је неизмерна, док патња и бол постају све јачи...

Стефан Миросављевић IIIc3

„САМО ЈЕ ЈЕДАН КУТАК СВЕМИРА КОЈИ МОЖЕМО ДА ПРОМЕНИМО, А ТО СМО МИ САМИ“

Бескрајно плаветнило изнад нас. Неухватљиво, неопипљиво. Доводи нас до размишљања. Зашто ноћу постаје тамно? Зашто се појављују звезде које га красе? Да ли живот може бити украшен тим малим сијалицама?

Онда сигурно не би био овако суморан и исти. Када би имали само један кутак као тај, није важно где се он налазио, важно је да је ту... Где би сели и преиспитали себе... Ту је сасвим мирно и опуштајуће. Можемо да размислимо о свему. О свету, људима. А, Боже, колико они греше. Често то говоримо. Понављамо по безброј пута. Осуђујемо их. Износимо мишљење пре саслушања. Тражимо кривца. Зашто је то тако? И како је настало? Сами смо изградили своју личност и карактер. Човек никад себи неће признати да је он одговоран за последице које су настале. Не жели себи да призна. Не само себи, већ ни другима, и чврсто стоји иза свог става. Када би само могли променити овај свет... Свет су створили људи. Различите личности. Можда баш нека од њих има храбрости да призна да је одговорна за оно што је настало. Ако не другима, онда самом себи. То је ипак најважније, када себи признате, онда ћете имати храбрости да признате и суочите се са другима. А други неће то одбацити, прихватиће са одушевљењем. И можда, једног дана, ти људи који су прихватили признање кривице, скупе храбрости и ураде то исто. Признају себи. Јер то је од свега важније.

Са признањем човек се осећа лакшим, чистијим изнутра. И можда једном нађемо ту звезду иза скривеног кутка, звезду храбрости и признања. „Јер, сви смо ми људи, али ретко ко је човек.“

Бојана Бојанић IVc1

XIX ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ У НАШЕМ ГРАДУ

Овогодишњи Југословенски позоришни фестивал поново је окупио чланове Новинарске секције који су, подстакнути прошлогодишњим лепим искуством, одлучили да неколико дана јесењег распуста искористе на најбољи начин. У складу са обележавањем Нушићевог јубилеја и универзалним темама овогодишњих учесника, мото фестивала је једна реченица чувеног комедиографа: „Данас ти је, брате, све на продају, част, савест и пријатељство – све брате, све!“. Фестивал је отворио питања о проблемима данашњице који су, чини се, на простору целог региона заједнички, и потврдио да се и ове године разумемо „без превода“.

Фестивал је отворен Нушићевим комадом „Др“ у извођењу Народног позоришта из Сомбора и Крушевачког позоришта. Одлични глумци су покушали да нас наведу да пробамо да идентификујемо данашње лажне докторе који и те како одлучују о нашим судбинама, а ми смо показали да ни после једног века ништа не разумемо, већ се и даље смејемо када смеу време није. Смејемо се сумњајући у квалификације разноразних, у морал, дипломе, њихове добре намере. Редитељ Кокан Младеновић истакао је да више не постоји ниједан здрав сегмент нашег друштва. Нушић је, по њему, не само уочио девијације свог времена, већ је указао на оно што ће заувек бити наш проблем. На крају представе наслућујемо песимизам, јер, по редитељу, код нас не постоји баш ниједан разлог за боље расположење. Представа је политичка, а кроз своје улоге глумци су јасно и храбро

проговорили о савременој друштвеној ситуацији. Другог дана фестивала погледали смо представу „Трпеле“ Београдског драмског позоришта. Њен предмет је породично насиље, а настала је на основу искустава седам жена, различитих по статусу, образовању, пореклу. Оно што је овим женама заједничко јесте то што су, након година психичког и физичког злостављања, убиле. Није нам било лако што постајемо сведоци ових породичних драма, али нам је наша улога постала јасна. Ми смо сведоци који треба да говоре о овом проблему. Ми треба да станемо на пут предрасудама које проистичу и из нашег менталитета - да жена нема право на слободу, да је она та која се жртвује, да безусловно припада мушкарцу јер је развод срамота и сама се не може снаћи. Негирање проблема и окретање главе при сусрету са насиљем довело је до тога да ове жене тек у затвору постану коначно слободне. Позориште Бошко Буха донело нам је још један Нушићев комад - Госпођу министарку. Нушић је опет опомињао са сцене да је наш проблем непроменљивост. Политичка сцена је иста, Живка је и даље бахата, прелетачи бесрамни, позиције се заузимају, а идентитети мењају по потреби. А ми се и даље смејемо себи и свом безизлазу. Како ли смо само Нушићу смешни! Драмско казалиште Gavella из Загреба представило нам се комадом „Три сестре“ Антона Павловича Чехова.

Након тешких тема покренутих на овогодишњем фестивалу, Центар за културу Тиват и Градско позориште из Подгорице доноси нам толико потребан дух Медитерана. Мелодрама „Филомена Мартурано“ помогла је да на кратко заборавимо суморну реалност и допустимо себи да уживамо у љубави. Чини нам се да је публика добила кратак предах и прилику да једноставно само ужива. Народно позориште Републике Српске из Бања Луке представом „Четрнаеста“ објективно преиспитује разлоге за почетак Великог рата. Представа је наменска, пружа мноштво података и осликава догађај не стајући ни на

чију страну. Истовремено, она треба да нас подстакне да потражимо Принципа у себи, пре него што изгубимо национални идентитет, храброст и вољу. Југословенско драмско позориште вратило нас је размишљању о савременим друштвеним приликама представом „Уносно место“ Александра Николајевића Островског.

Потврдило се да су проблеми покварености друштва и корупција актуелни и више од сто педесет година након што је текст Островског настао. Једини идеалиста и сањар који верује да ће друштво кренути пут опоравка показаће нам да апсолутна част не постоји. Под притиском супруге и он ће своју продати.

Ове године Ардалион за најбољу представу додељен је Београдском драмском позоришту.

Југословенски позоришни фестивал је ове године, као и претходних, био изузетно посећен. Приметили смо да је велики број наших другова, али и наставника, уживао у овогодишњем репертоару. Са њима смо разговарали о утисцима.

* * * *

Представа „Трпеле“ приказује тамну свакодневницу нашег друштва коју не видимо или не желимо да видимо. Шест жена из различитих социјалних средина имале су исту судбину која их је, због наилаaska на неразумевање своје околине и одбијања помоћи од надлежних служби, довела на исто место - затвор. У њиховим исповестима су животи свих жена које трпе психичко или физичко малтретирање од својих момака, мужева и немају коме да се обрате за помоћ. Друштво за то не мари, а надлежне службе не схватају озбиљност ситуације све до тренутка када не буду приморане да себе и своју децу спасу на драстичан начин - убиством. Представа се изводи у једном чину и гледа се у једном даху, како због теме тако и због самог квалитета извођења.

Изводити представе према великим класицима је увек велики изазов. За овакве представе је потребно гледаоцима сваки лик интерпретирати онако како су га доживели током читања. Свако одступање од тога публика лако примети и оцењује негативно због чега се ова представа није пласирала на врх ранг листе према оцени публике. Реч је о деци генерала, три сестре и брату, која су одгајана уз строгу дисциплину, како у животу тако и у школовању. Након очеве смрти њихов живот постаје лежернији, раскошнији и у непрестаном трагању за срећом која им измиче. Иако је дело написано пре више од сто година, представа одсликава стање садашњости.

Драган Илић

На овогодишњем фестивалу Нушић се опет потврдио као наш савременик. Представа „Госпођа министарка“ слика је наше стварности, која је, нажалост, иста као и пре сто година. Позориште Бошко Буха представило нам је Живку, прорачунату и дрску, просту и духовиту. По свом карактеру остала је иста. Разлика је у томе што су овог пута све улоге, осим Раке, понели мушкарци, што можемо протумачити као сугестију да је у политици све могуће, и да су људи на све спремни. Прерушавање на позоришној сцени је одраз прерушавања на нашој јавној сцени, којом владају они којима није проблем да по потреби навуку одговарајућу маску и промене идентитет. Оваква замисао редитељке Тање Мандић Ригонат је необична, али је срж њеног концепта и преседан у представљању Живке министарке.

Катарина Секулић

Сто година од почетка Великог рата обележено је и на сцени ужичког позоришта. Позориште из Републике Српске нас је својом представом „Четрнаеста“ подстакло да се присетимо свега што знамо о атентату и околностима у којима је до њега дошло. Глумци су пред нас изнели мноштво информација наводећи нас да објективно сагледамо ситуацију у Европи тог времена. Народно позориште из Бањалуке не заузима отворен став према атентату, не оправдава га, нити га осуђује. Принцип није уобличен као херој, он је представљен само као носилац велике идеје који не промишља о свом поступку. Он ради оно што мора, не пристајући да кроз живот само прође. Он оставља траг о себи. Представа, осим што пружа обиље историјских података, позива на запитаност о способности младих људи за велике идеје и дела, за спремност да се супротставе неправди. И ова представа, као и многе са овогодишњег репертоара, потврђује да смо најчешће само неми сведоци који пристају на стварност онакву каква јесте.

Милош Милутиновић

Представа „Филомена Мартурано“ је право освежење на фестивалу ове године. То је прича о љубави која, чини се, људима данас највише недостаје. Тешке теме су довеле до тога да љубав заборавимо. Глумци су добро урадили свој задатак, овом ведром причом пробудили су у нама лепе емоције. Представили су искрене људе који имају потребу да уживају у животу, а своје емоције отворено показују. Ово је једноставна мелодрамска прича о љубави, сновима и упорности да се снови остваре и под притиском јаким друштвених норми. Филомена је жена која се бори за своје потребе и своју правду. Њен закон је „закон радости, а не закон туге и плача“. Иако страхује да ће изгубити све што има, она ће, верујући у свој закон, остварити снове. Можда нам се учини да су глумци понегде у опасности да склизну у патетику, њихове речи и поступци јесу често пренеглашени, али све са циљем да подвуку своје страсти. Након преокрета, свађа и загрљаја, публика је задовољно напустила салу, вођена идејом да љубав ипак побеђује.

Биљана Аксентијевић

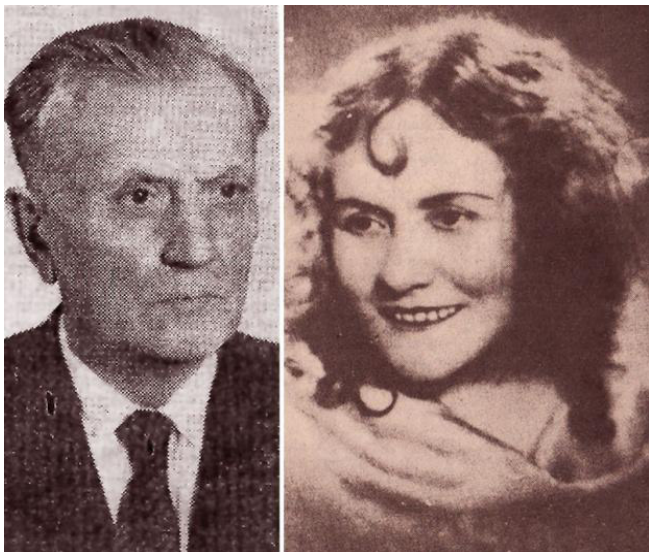
ПОЈЕДЕ НАС ЗАБОРАВ

У времену у коме се сваки дан слави јубилеј славног Великог рата на који смо са разлогом и те како поносни, морамо да се подсетимо и неких, готово заборављених људи. То су људи који су се својим делом урезали дубоко у културну историју српског народа, али су, пре свега из идеолошких разлога, морали да буду потиснути у други план.

Оно што је било српско, оно што је показивало српску јуначку супериорност у новој Југославији, чији су равноправнији део чинили и они народи који су се у Првом рату нашли са погрешне, поражене стране, морало је да буде утишано. Тако су у запећак отишли сведоци и учесници, али и хроничари тог славног, епског времена, Стеван Јаковљевић, Војислав Илић Млађи и Михаило Миловановић.

Зато, користимо ову прилику да их се сетимо, и да им, бар на тренутак, доделимо мрвицу рехабилитације.

О Стевану Јаковљевићу данас се у народу мало зна. Знамо да је био ботаничар и академик, да је учествовао у свим великим догађајима Првог светског рата, а да је на почетку оног другог као мајор краљевске војске доспео у заробљеништво. Након рата, обнавља рад Београдског универзитета, и својим дипломатским преговорима са Ђиласом и његовом женом Митром Митровић, који су у то време жарили и палили српском културном и научном сценом, успева да на посао врати велики број предратних професора који за нови режим нису били подобни. Међутим, то је имало своју цену. Иако је у годинама пред рат објавио „Српску трилогију“, романи у којима је готово документарно приказао ратни пут српског сељака који највише на свету жели да се врати кући, својој породици и имању за које је митски везан, након неколико послератних година постаје потпуно маргинализован, а његово дело, означено и као први српски бестселер, бива повучено са књижарских полица и као ратни плен предато највећем српском непријатељу – заборуаву. Узрок је можда и једно друго његово дело објављено непосредно по ослобођењу од Немаца, "Велика забуна", у коме износи исповести својих сапатника, колега официра, током априлског рата 1941. из заробљеништва. Таква сећања нису ишла на руку новим властима и њихов аутор, пошто је послужио сврси да покаже континуитет рада универзитета одлази "под лед". Иако је нешто имовине стекао тек непосредно пред рат од фантастичне продаје „Трилогије“, бива проглашен за буржуја, а имовина (плац на Дедињу на који око бацају нове власти) му се одузима. Судбину отпадника поделила

је са њим и његова сестра Милица, коју знамо под псеудонимом Мир Јам. Иако је одбила да ради за Недићеву власт током окупације, након рата за њу су сва

врата била затворена, па и она у Удружењу књижевника. Затворио јој их је незванично званични песник револуције Оскар Давичо.

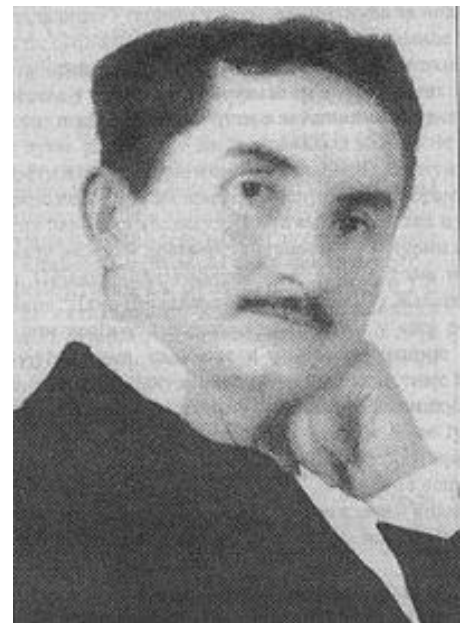
"Неки другови не пишу борбено, онако како наша стварност захтева. Они не пишу комунистички, пишу буржујски сентиментално и сладуњава, као Мир Јам – грмео је Давичо на седници Савеза књижевника Југославије."

Ни једно ни друго нису успели ни до данас да добију оно место које им у историји српске културе следује.

Живот му је био обележен именом које је делио са знаменитим песником реализма, где им је чак и средње слово било исто. Зато је свом имену, пре свега из поштовања према претходнику, додао оно Млађи.

Војислав Илић Млађи такође је у другом делу двадесетог века постао још једна од жртава српског невидљивог непријатеља.

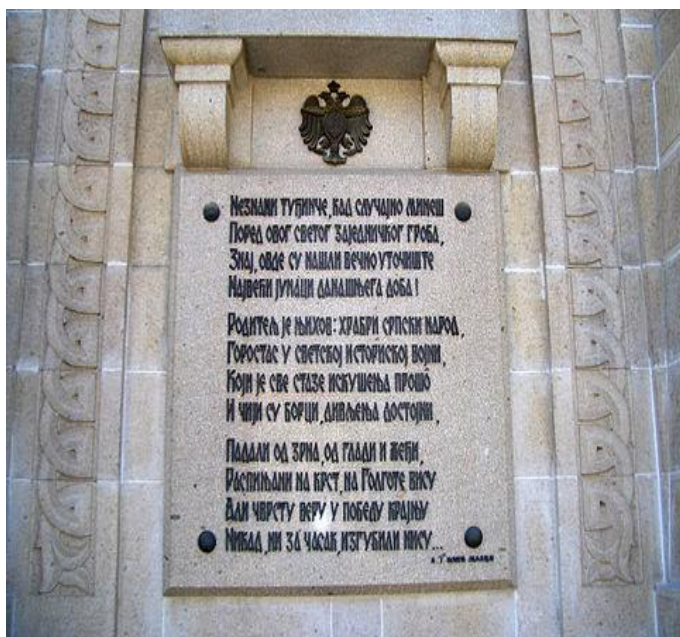
Рано је почео да пише, али на несрећу песме му нису задовољиле естетичка мерила Богдана Поповића те нису доспеле у Антологију новије српске лирике. Након 1945. то је већ довољна

препурака била да падне у руке заборуаву. Писао је песме, критике, а понајвише преводио. Имао је незванични статус дворског песника и његови стихови су се чули приликом разних церемонија. Српској јавности учинио је доступним превођењем и препевавањем Пушкина и Љермонтова, Ламартина и Молијера, Гетеа и Шилера... Нису ретки ни споменици на београдским гробљима на којима су се нашли његови епитафи посвећени знаменитим савременицима, учесницима рата. Међутим, до нас данас, верних поборника заборуава, понајвише је доспео као аутор стихова урезаних на зиду солунског маузолеја који краљ Александар подиже својим ратницима након велике погибије у још већем рату.

А Ђорђе Михаиловић, осим што деценијама чува сени српских мученика, сваком ходочаснику са једнаким жаром рецитије стихове:

*Незнани туђинче, кад случајно минеш
 Поред овог светог заједничког гроба
 Знај, овде су нашли вечно уточиште
 Највећи јунаци данашњега доба!
 Родитељ је њихов храбри српски народ,
 Горостас у светској историји војни,
 Који је све стазе искушења прошио,
 И чији су борци дивљења достојни.
 Падали од зрна, од глади и жеђи,
 Распињани на крст на Голготе вису,
 Али чврсту веру у победу крајњу,
 Никад, ни за часак, изгубили нису...*

Тако чика Ђорђе, анахрони војник из Великог рата на стражи од оне штеточине заорава, изговарајући ове стихове на свом симпатично „сускавом“ српском, нехотично свакодневно брише патину заорава са свих српских вредности.

А на каменним плочама урезано је и сећање на још једног човека који дели њихову судбину. Прво каменорезац, па вајар и књижевник, Михаило Миловановић поделио је њихову судбину. Пред рагове вратио се са студија у Прагу и Минхену и брзо се прочуо као перспективан

уметник. Зато на почетку Великог рата постаје део великог државног пројекта Ратни сликари, где са још двадесетак колега прати Врховну команду српске војске и

овековечује знамените догађаје и људе. Позирали су му у предању великих битака и одлука и Петар Бојовић и Живојин Мишић и Радомир Путник, и Степа, али и престолонаследник Александар и сам чика Пера.

Нови рат омео га је да објави и свој роман о животу на селу у канцама политике "Лендина воденица". Испоставиће се касније и да је почетак тог новог рата крај његовог живота. Бежећи пред Немцима у време кад су замирили пуцњи на Кадињачи, партизани су га стрељали као сарадника окупатора. А сарађивао је тако што је, користећи своје знање немачког и пријатељство са студија са оцем немачког команданта Ужица, ослобађао момке који су се на Градини младалачки непромишљено упустили у борбу са Немцима. Данас га од заорава чврсто, као и каменови од којих су саграђени, чувају споменик на Крфу који су подигли својим друговима умрлим током Албанске голготе ратници Дринске дивизије, споменик палим за слободу отаџбине у Младеновцу, спомен плоче на црквама у Ужицу, Сирогојну и Карану, у холу Ужичке гимназије, на фасади рибашевске школе... Највећи број његових слика непосредно по ослобођењу 1944. постао је жртва једног готово ритуално одиграног кола, Козарачког, наравно.

Зашто смо такви? Зашто смо дозволили да људе који су нам стварали историју, који су се поставили у темеље српске културе свог времена, жртвујемо заборава? Нису ови људи једини који су доживели такву судбину. Много их је прекрио тај заборава, а ми не чинимо ништа да се с њим изборимо и вратимо им место какво заслужују у културној историји. Прилика за то има, а понајвише сада, у времену када нас од тих људи и њихових дела дели тачно један век. Сада је најбоља прилика да се поносимо и тим славним прецима и тим догађајима. Брзо заборављамо људе, догађаје, традицију, националне особености попут писма и језика...

Као што археолози да би дошли до сведочанстава неког давног времена морају да скину новије слојеве, тако и ми морамо да време које је један други каснији писац назвао време смрти, али и време пркоса, бола и поноса и највише, славе, у нашој колективној свести очистимо од наноса оног времена које је учвршћујући себе затрпавало претходно. Не смемо овакве људе да заборављамо и прећуткујемо, не смемо више да мешамо Игмански марш и Прелазак преко Албаније, борбу за отаџбину и domovinu...

Ни преци, ни потомци неће нам то опростити!

Бранко Николић

БРОЈНО МАЛИ, А СЛОБОДОЉУБЉЕМ ВЕЛИКИ НАРОД У ВЕЛИКОМ РАТУ

(28. јул 1914 - 11. новембар 1918.)

Да није избио Други светски рат, Први би се и даље звао Велики рат, јер је то био до тада највећи ратни сукоб у историји. Био је последица политике Немачке и Аустрије, вођене више од једног века, назване „Drang nach Osten“ (продор на исток) путем који је неминовно водио преко Балкана. У њему је активно учествовало 36 држава, односно 75% светског становништва. Званично је окончан миром у Версају 28. јуна 1919. Велике колонијалне силе бориле су се за превласт у свету, а мали и слободољубиви српски народ борио се за слободу и опстанак. Почео је нападом Аустроугарске на Србију, којој је предвиђено уништење, а завршио се нестанком Хабзбуршке монархије. Аустроугарска је тада имала 54, а Србија 4,5 милиона становника.

Аустроугарска је Србији упутила ултиматум, документ који се сматра најсрамнијим у историји који је икад написан, а Србија га је одбила јер није желела да прихватањем изгуби државност. Србија је била неспремна за рат - ратни трошкови из балканских ратова били су три пута већи од државног буџета, десетине хиљада погинулих, њиве необрађене, летина непокупљена, а војска без наоружања и униформи: само 1. позив је имао униформу изношену у балканским ратовима, 2. позив шињеле и шајкаче, док су трећепозивци били у својој народној ношњи. Између осталог, недостајало је 120.000 пушака.

Срби су у рат ушли бранећи Краљевину Србију, а из рата изашли без српске државе, уједињени са јужнословенском браћом. Задивљујуће висока и скупа цена редефинисаног ратног циља Србије, формулисаног у Нишкој декларацији, коју су платили Срби у непроцењивој валути: Србија је изгубила трећину становништва и више од половине радно способне мушке популације.

Срби су се у овом рату први пут сусрели са масовним заробљавањем и интернирањем читавих породица у логоре, Маутхаузен, Арад, Велики Медер, Јиндриховице ...

Уз Србе су несебично и безрезервно стали само Руси, односно руски цар Николај Романов. До краја рата Срби ће се везати за Французе, а руски цар ће платити главом улазак у рат. После рата на централном делу Калемегдана нићи ће споменик француско - српском пријатељству, а руски цар ће сачекати руске донације да добије споменик у Београду.

У нову државу Србија је унела сопствену државност и славу победника у рату. Криминолог др Арчибалд Рајс је установио да је његов народ починио геноцид у Мачви. Срби традиционално праштају и љубе непријатеље своје, те држава није тражила ратну одштету нити казну за починиоце геноцида у Мачви.

Свака српска породица има једног или више предака који су положили свој живот на олтар жртве за слободу у Првом светском рату. У намери да се поклонимо њиховим сенима и подсетимо тих дана када се исписивала митолошки херојска историја српске војске, пошли смо путем где су се одвијале прве битке у 1914. години.

Родољубиви поход на Цер и Мачков камен организовало је Друштво историчара Ужица у сарадњи са Удружењем српских домаћина из Ужица. Овакав школски час у аутентичном амбијенту требало би да прерасте у традицију, а прича о Великом рату да буде велико надахнуће за оне који долазе.

Ученици испред споменика и спомен костурнице у част палим церским јунацима. Сахрањено је око 3500 посмртних остатака и српских и непријатељских војника. Ту се налазе и посмртни остаци 28. прашког пука који су се током битке предали, јер су се приликом мобилизације од стране Аустроугарске зактели да неће ратовати против Срба, и са пушкама окренутим на доле су погинули.

ЦЕРСКА БИТКА

Бечки стратези, рачунајући на изненађење нападају Србију 12. августа 1914. на најтежем терену - преко Дрине, код Лознице и Лешнице. Одатле су напредовале долином Јадра и преко гребена планине Цера ка Ваљевоу, да би се овладало правцем Шабац – Текериш – Завлака - Крупањ. Циљ је био да се до 18. августа заузме Ваљево, као рођендански поклон цару Фрањи. Начелник врховне команде Радомир Путник издаје наређење 2. армији Степе Степановића да преко Цера и Иверка ударе на леви бок непријатељских снага. Ударна церска група биле су комбинована дивизија генерала Михаила Рашића и Моравска дивизија генерала Илије Гојковића. Уочивши важност ове операције, Степа Степановић одлучује да по сваку цену овлада гребеном планине Цер. У току 15. августа одигривала се драматична ситуација. Од изразито сунчаног и врелог дана уследила је (око 18ч) страховита провала облака, потом се смрачило, да би око пола десет уследило разведравање и српска извидница на Церу уочила је непријатеља. У ноћи 15. на 16. август српска војска напада непријатеље на спавању, долази до стравичне борбе која се успешно завршава јер пристиже командант Степа. Дана 17. августа српска војска без иједног опаљеног зрна заузима три реда непријатељских ровова. Аустријанци беже. Срби узимају њихове

митраље и тукући их заузимају Тројан, а 19. августа након борбе прса у прса и Косанин град. Настаје песма: „Дођи, Швабо, да видиш где је село Текериш“. Пошто је вода била пресушила, Аустријанци су упадали у сеоске куће и пили ракију уместо воде и, бежећи пред Србима, питали сељанке: „Кажу, стрина, где је Дрина“. Гледајући Аустроугаре како беже, Степа је рекао официрима: „Видите како је тешко ратовати против Шваба. Кад бежи, не мож га стићи“.

Ова битка је прва српска, али и савезничка победа у 1914. години. Она је типичан пример сусретне битке и пример је победе војне памети и знања над бројним и технички надмоћнијим непријатељем. Уместо да се укопава и чека непријатеља српска војска му је храбро кренула у сусрет не дајући му могућност да развије своје снаге.

Мачков камен, планинска зараван, 900м надморске висине, у време битке није био пошумљен. Битка на Мачковом камену (17-22. септембар) је саставни део битке на Дрини, која је трајала од 6.

Црква са костурницом изграђена је у Крупњу 1928. год, а споменик на Мачковом камену 1929. године

септембра до 11. новембра и сматра се најкрвавијом битком у новијој српској историји. Била је ово Пирова победа Оскара Поћорек.

Овде је погинуло српских 5 команданата пукова, међу којима је потпуковник Душан Пурић, командант ужичког 4. пука „Стеван Немања“ из славне Дринске дивизије.

Остала је запамћена његова заповест пред последњи јуриш: „...Команданти испред својих водова и чета, команданти испред својих батаљона, а ја ћу испред свих вас! За мног у јуриш! За слободу отаџбине!“ Овде је био рањен и принц Ђорђе Карађорђевић.

БИТКА НА МАЧКОВОМ КАМЕНУ

Након пораза на Церу, Поћорек спрема нову офанзиву, ангажујући све расположиве снаге. Србија је тада остала без неопходне артиљеријске муниције. Поћорек је прегруписао снаге и довео 6. армију - специјално обучену и припремљену за рат на брдско - планинском терену. Српске снаге 3. армије, генерала Павла Јуришића Штурма, нису овде очекивале напад, зато што је конфигурација земљишта неподесна за напад из правца Дрине. Ипак, под притиском непријатеља повлаче се ка Крупњу.

Увиђајући да је ово главни напад, зауставља се сремска операција и Дунавска дивизија 1. и 2. позива 1. армије добија задатак да крену ка Крупњу и спрече продор непријатеља иза леђа 2. и 1. армије. Марш који су извели 16. септембра у условима раскалањаних путева је прави подвиг. Ефекат овог удара је био непроцењив и непријатељска 6. армија је била одбачена. Одлука да се напад заустави донета је што због умора што због недостатка обавештајних података. Да је одлука била другачија, ово би била нова српска победа. Аустроугари су довели нове снаге и од 17. до 22. септембра на овим просторима трају најкрвавије борбе икад запамћене. Разлог: неповољни временски услови - киша, магла, хладноћа, слаба видљивост, недостатак брдске артиљерије, огромне снаге са обе стране на малом простору. Најчешће се јуришало на бајонет, а јуриши су били непрекидни, што је резултирало великим губицима

са обе стране. Први пут овде Аустријанци користе дум-дум муницију, примењују осветљење ноћу, примењује се и нека врста тромблona. Остаје непознато зашто ниједна страна није применила никакав маневар, једноставно се само јуришало напред, повлачило и опет јуришало, (само 21. септембра Мачков камен је четири пута прелазило из руке у руку). Могуће и због чињенице што је српска страна изгубила много официра, па се дешавало да батаљоном командује наредник, а удаљеност команде 1. армије од попришта битке условило је да информације касне. Поћореков план да за три дана овлада планинским гребеном и да продужи ка Ваљеву, одсецајући три српске армије на Сави и на Дрини је пропао. Жртве на Мачковом камену нису биле узалудне. Крварећи на Мачковом камену и Гучеву, српски војници су својим животима обезбедили српској врховној команди да од савезника добије помоћ у артиљеријској муницији, изврши прегруписавање снага и припреми се за победу на Колубари.

КОЛУБАРСКА БИТКА

У трећој Поћорекској офанзиви преко Колубаре и Љига циљ је био да се ужичко - санџачке јединице одвоје од осталих делова српске армије и тиме пресече одступница српским армијама на југ. Генерал Мишић, упркос противљењу врховне команде, 28. новембра наређује повлачење до Горњег Милановца. Београд је морао да се напусти. Предах и окрепљење српске војске уз вест да је стигла артиљеријска муниција и да је на бојиште стигла Скопска ђачка чета (1300 каплара) да попуни места изгинулих старешина, подигло је борбени морал сељака, који су чинили главнину српске војске. Главни тон ширењу оптимизма дао је генерал Мишић, као и чињеница да је и краљ Петар на првој линији фронта. У тренутку када Аустроугари славе победу у Београду, Мишић предузима контраофанзиву. Одлучујућа битка траје од 3. до 5. децембра, док борбе на Београдском сектору од 11. до 15. децембра, када је истеран и последњи непријатељски војник са тла Србије. Ова битка је одбрамбено - нападна. Ушла је у већину светских војних уџбеника јер је јединствена по томе што је ретко која армија успела да после одбране пређе у противнапад без увођења нових снага и добије битку. За овај успех Живојин Мишић је добио чин војводе. Коментар војника био је: „Они су нас гонили двадесет пет дана, а ми њих истерали за седам дана“.

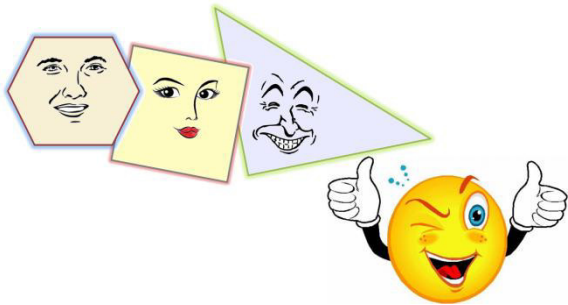
Ученици испред бисте Живојина Мишића

ЗАПЕПЉАНЕ СТРАНЕ

ПУТОПИС: ЗЕМЉА РАВАНИЈА

Да ли сте икад размишљали о томе да ли постоји четврта димензија?

Енглески свештеник Едвин Абот је 1884. године написао роман који је назвао *Flatland* што би у преводу гласило *Равна Земља* или *Земља Раванија*. То је прича о дводимензионалном свету који настајују геометријска бића попут квадрата, троуглова или кругова, а који најлакше можемо да замислимо као лист папира. Једног дана Земљу Раванију посети тродимензионални облик – **лопта** како би едуковао становнике о постојању и треће димензије. Таман кад су дводимензионална бића почела да прихватају идеју о постојању још једне димензије, лопта почиње да их убеђује да постоје и четврта и пета и шеста димензија.

Увређени и престашени, у немогућности да разумеју друге димензије, ова бића одлуче да остану у удобности њима добро познате Раваније.

Шта бисмо ми урадили када би се појавио неко из четврте димензије? Сакрили у своје домове? У људској природи је страх од непознатог.

Раван има две димензије. Простор (па и онај у коме ми живимо) има три димензије. Математичари проучавају просторе и са више од три димензије. Међутим, већ код четвородимензионалног простора, наш

ум, који је ограничен на тродимензионалну перспективу, не може то да замисли. У сличној ситуацији су се затекли и становници Земље Раваније када се појавила лопта. У дводимензионалном свету постоји само лево, десно, горе и доле, али не постоји напред и назад. Квадрат и шестоугао живе у равни и немају свест о бићима из треће димензије, попут лопте. Када је лопта дошла у Раванију, није се појавио њен потпун облик, већ само део, пресек, погрешно тумачење правог облика. То значи, ако би се код нас појавило биће из четврте димензије, његов прави облик би био представљен на

погрешан начин. Чак би могло да се деси и да га само чујемо, али не и да га видимо, ако оно није решило да обелодани своје присуство! Разумете ме? Да покушам другачије да вам објасним.

Ово је Мића. Он живи у равни овог папира и дружи се са овим словима, то је његова Земља Раванија. Он може да се креће лево и десно, горе и доле, али никад му нећете видети леђа, не зато што је учтив, већ зато што он није у могућности да се окрене у овом свом свету. Осим тога, Мића је био вредан и уштедео је фину своту новца коју је ставио у сеф.

Овај штедиша свој новац не може видети нити га извадити из сефа осим ако га не откључа или развали. Али, тродимензионални лопов, неко од вас који читате ово, може му однети новац тако што га само подигне из равни са ове стране са које га и види, без откључавања

сефа, а при том да Мића нема појма да је баш у том тренутку покраден. У случају кад би постојао четвородимензионални лопов, да ли би наше драгоцености биле сигурне? Сав садржај нашег сефа био би му доступан захваљујући додатној четвртој димензији која је њему приступачна, а нама није. Дobar изговор ако нешто изгубите!

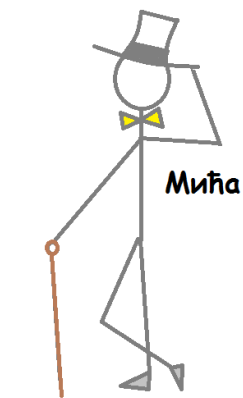
Мићина лева и десна рукавица не могу се никаквим померањем у његовом свету потпуно поклопити. Исто важи и за ципеле. Али, окренемо ли их кроз простор од три димензије, прећи ће лева рукавица у десну или обрнуто.

Слично се може доказати да би, искоришћавањем четврте димензије, наша лева ципела или рукавица прешла у десну. Онда не би могло да дође до забуне ако покушате да навучете леву ципелу на десну ногу. Само је извртете и ето. Можда

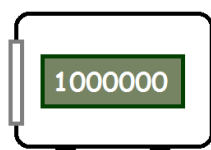
би се онда производиле само леве ципеле, ко зна.

Овако направљена **петља** се не може у нашем свету **распетљати** без кидања или сечења.

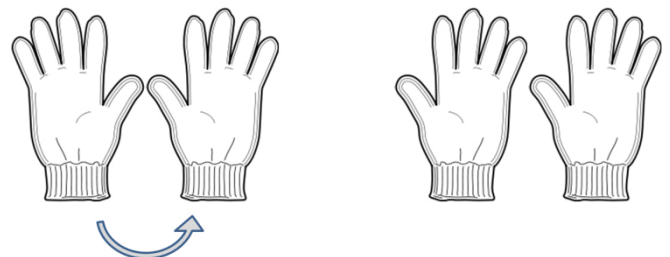
Али, може се показати да је у простору од четири димензије то лако изводиво и да ово није чвор уопште. Замислите шта би било са нашим џемперима у таквом

Мића

Мићин сеф

ЗАПЕПЉАНЕ СТРАНЕ

простору или какву би муку морнари мучили са везивањем канапа. Таман вам бака исплете нов џемпер, ви кренете у посету пријатељу из четврте димензије и како закорачите, цео џемпер би се у секунди расплео, а то може да буде врло незгодно!

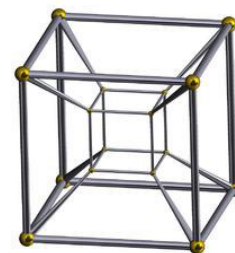
Спајањем квадрата из две димензије добија се коцка у три димензије. Шта би се онда добило спајањем коцки у четири димензије? Добија се **тесаракт** – четвородимензионални аналог коцке. Упркос томе што га не можемо замислити, математичари су закључили да би, кад бисмо наишли на њега у нашем свету, он изгледао овако:

Да га нисте срели већ негде? Не?

Ако заиста постоји биће у вишој димензији, оно може да види ствари на начин на који ми још не можемо. Оно има приступ много другачијој перспективи него ми и може лако да манипулише и да се игра са нашом реалношћу док не постанемо свесни тога.

Ово су веома занимљиви концепти реалности. Да ли ћемо икад моћи да перципирамо димензије изнад наше? Одговор можда лежи у нашој свести. Одакле наше тренутно разумевање стварности долази? Током историје, научна открића се нису поклапала са тренутним схватањем реалности. На пример, прво се веровало да је наша планета равна плоча и то је била реалност. Због идеја које су се у то време супротстављале реалности, падале су главе, а Ђордано Бруно је чак и спаљен на ломачи као пример другима да не причају глупости. Данас и деца знају да је Земља округла. Шта се десило са реалношћу за тих 400 година? Променила се? Да ли то значи да реалност можда није реална?

Да бисмо све ово разумели, морамо да се концентришемо и да променимо начин размишљања и доживљај стварности. Не смемо се плашити непознатог и због страха одбијати да видимо ширу слику. То што нешто не видимо, не значи да тако нешто и не постоји.

Дубравка Глишовић

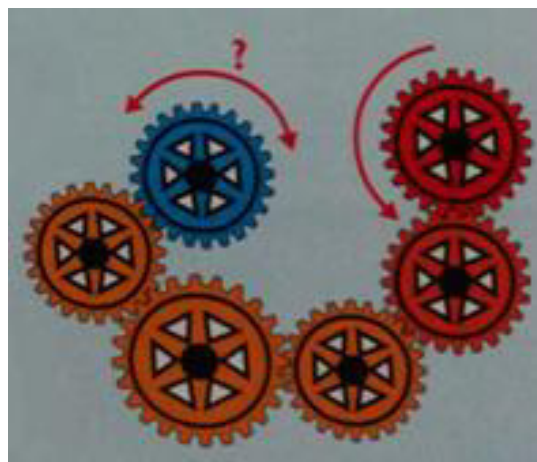
ПИТАЛИЦЕ

1. ЧИНИЈЕ СА ВОЋЕМ

На пијаци се продају три чиније са воћем и испод сваке од њих стоји цена. Ако хоћете да купите само једну банану, једну поморанцу и једну јабуку, колико ће оне коштати?

2. ЈАЈЕ ЗА 5 МИНУТА

Треба да скувате јаје за пет минута, али све што имате јесу два пешчана сата, од којих један мери четири, а други три минута. Можете ли да утврдите начин на који треба да користите та два пешчана сата да бисте измерили пет минута?

3. ВОЗ СА ЗУПЧАНИЦИМА

Црвени зупчаник креће се у смеру супротном од смера кретања казаљке на сату, као што је приказано на слици. У ком смеру се креће плави зупчаник?

4. ИЗГУБЉЕНИ ПРСТЕН

Запаковали сте и девети од девет идентичних пакетића једанке тежине, али изненада сте открили како је и ваш прстен случајно упао у један од пакетића. Не желите да распакујете све пакетиће. Како можете уз помоћ два мерења на ваги да пронађете пакетић са прстеном?

5. НОВЧИЋИ У ЧАШИ

Напуните чашу до врха водом. Затим ставите новчић у чашу – вода се неће прелити. Можете ли да претпоставите колико новчића можете да ставите у чашу пре него што се вода прелије преко ивице чаше?

6. ЖАБА У БУНАРУ

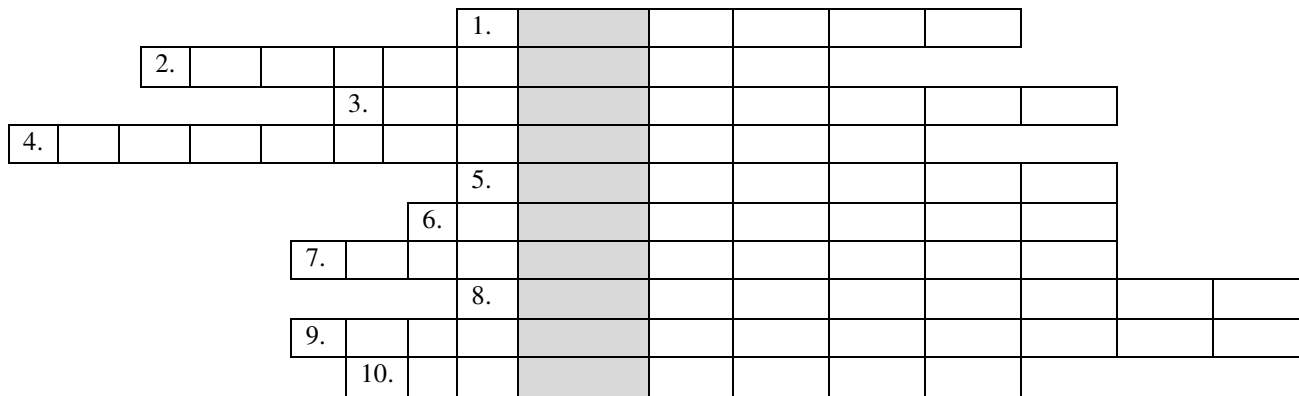
Жаба је пала на дно бунара дубоког 20 м. Покушавајући да изађе напоље, успела је да се попне три метра уз слузаве зидове бунара. Ноћу, док је мировала, склизнула је два метра. Колико је дана потребно жаби да изађе из бунара?

Катарина Секулић

УЧИМО КРОЗ ИГРУ

Од мноштва радова које су ученици урадили, ове игре је одабрала наставница физике и хемије Анела Милетић.

I Проверите своје знање из природних наука. Ако правилно решите укрштеницу, добићете скривени појам из физике у засенченом простору.

1. Мерна јединица за количину наелектрисања	7. Веома бројна група микроорганизама
2. Област механике која проучава узроке кретања тела	8. Научник познат по својим законима и анегдоти са јабуком
3. Део нервног система	9. Хемијска промена настала провођењем струје кроз растворе
4. Наш најпознатији научник	10. Хемијска реакција разлагања
5. Тело које привлачи гвоздене предмете	
6. Смеша састављена од растварача и растворене супстанце	

Драган Никитовић Ic2

II Ако решите осмосмерку, од преосталих слова треба да саставите један појам из хемије.

С	И	Е	Р	О	В	Т	С	А	Р
А	У	П	Р	И	Т	И	С	А	К
У	С	С	И	Н	Т	Е	З	А	А
Б	А	А	П	А	С	М	Е	Ј	Ј
Р	З	Ш	М	Е	И	У	И	А	И
З	И	Т	Е	Ш	Н	Л	Ј	Т	Н
А	Л	Р	И	М	Е	З	И	О	О
Њ	А	Ћ	О	Ћ	С	И	И	М	М
Е	Н	Е	Р	Г	И	Ј	А	Ј	А
Х	А	В	И	Љ	Г	А	М	Т	А

СУСПЕНЗИЈА, ЕМУЛЗИЈА,
ЕНЕРГИЈА, АНАЛИЗА, СИНТЕЗА,
РАСТВОР, ЋЕЛИЈА, СМЕША,
МИШИЋ, УБРЗАЊЕ, ГЉИВА,

Александар Челиковић Ic1

КО ДЕЛИ?

Напунио сам 65 година 13.
септембра 2014. године и стекао право
да одем у старосну пензију.

Тако се остварио један од
многих снова једног великог сањара. А
много тога сам сањао. Но, о мојим
сновима касније. Уосталом, били су то
исувише велики снови, а моје
способности исувише мале да би се они
остварили.

РЕДАКЦИЈА ПЕТЉЕ:

Станислав Тодоровић, Биљана Аксентијевић, Зорица Ђурић и
Радомир Тошић

За тих 39 година колико сам провео радећи у средњој школи много тога се догађало. Интересантно, да ми је мало тога остало у сећању.

Када су грађевински техничари 2012. године прослављали двадесетогодишњицу матуре, био сам један од три госта на тој прослави. Причали су ми бивши ђаци разне договорштине, њихове несташлуке...

Ничег се од тога нисам сећао. Једино што ми је остало дубоко урезано у памћењу су улазнице за кошаркашке утакмице које су ми обавезно доносили Карапетровић и Радошевић.

Били су то екстраталентовани кошаркаши, а Радошевић је стигао касније и до репрезентативног дреса.

Као и о сваком професору, тако и о мени (вероватно нешто више него о другима) ђаци препричавају годинама „бисере“.

Ипак, сматрам да је најинтересантнији догађај који ћу вам сада испричати.

Била су то, вероватно, златна времена у послератној историји наше државе Југославије. Било је пара, било је дружења, тих 80-тих година 20. века. А били смо и млади, пуни снаге, ентузијазма и неке невероватне енергије.

Е, сада смо дошли до приче која се преносила с колена на колена, а покушаћу да је опишем.

Нас четворица добрих другара играли смо покер. Коцкали смо се, али само нас четворица: кум Слобо, Мита Шкот, Туцо и ја. Биле су то сјајне партије. Чип је био нека сића, као динар данас, а пот (највећи износ) око 500 динара.

Није се у тим партијама могло много зарадити, нити изгубити. Добитник је, најчешће, водио побеђене на пиће у кафану. Али, у питању је био престиж. Обично смо играли викендом, мада се дешавало да се картамо и радним данима.

Тако, једне вечери играли смо покер у стану мог кума Слоба. Његов стан удаљен је од школе у којој сам радио неких 7 - 8 минута нормалног хода – хајде да кажем највише 10 минута. Домаћин код кога смо играли покер припремао је храну и пиће.

Игра је почела негде око 20 часова. Био је радни дан – уторак или среда, не сећам се тачно, али то и није тако битно. Пило се, пушило се, јело се... Коцкарска игра је била тако интересантна да смо сви изгубили појам о времену. У овој игри најбитније је ко дели карте, јер се он задњи пита и има предност. У жару игре често смо заборављали ко је на реду да дели.

„Ко дели, ко дели?“ , било је питање које се постављало стотину пута у току те узбудљиве коцкарске ноћи.

Одједном, погледао сам у зидни сат и упитао кума:

„Куме, је ли ти онај зидни сат тачан?“

„Тачан у минут!“ , одговорио ми је кум.

„Ух, па ја ћу закаснити на час! Час ми почиње у 7.15, а сада је 7.10!“

Брзо сам бацио карте и као суманут излетео из кумовог стана.

„Шта ти је!? Јеси ли полудео, куме! Није школа зец, неће побећи!“

Знам ја, куме, и без тебе да школа није зец, али не волим да касним, мада сам понекад каснио на први час и то средом. Зашто баш средом – појма немам. Да ли је тада била среда или није, небитно је, јер је узрок кашњења била коцкарска игра звана покер.

Тако сам ја трчећи успео да за 5 минута стигнем до школе, узем дневник, откључам врата кабинета за српски језик и пустим ђаке да уђу унутра. Тада сам сео за катедру, отворио дневник, записао час и озбиљним , строгим гласом запитао:

„Ко дели?“

У одељењу је настала тишина. Тишину је затим заменио слабашан, тих смех, а после тога јак, громогласни.

„Шта вам је, бре, данас? Шта је смешно? Хоће ли редар већ једном рећи ко није на часу!“ , изнервиран љутито сам упитао.

„На часу су сви, професоре!“ одговорио ми је редар.

НАШИ ТАЛЕНТИ

Њихова интересовања су различита. Некима су испред школе, другима само хоби.

Оно што их повезује јесте љубав према ономе што раде. Они су млади људи који верују у себе.

Вања Љујић: Кик - бокс тренирам већ пет година. Овај спорт је тренирао чувени борац Кличко, а јасам почела да тренирам по узору на њега. Многима изгледа да је агресиван, посебно за девојке, али није тако. Он ми помаже да избацам из себе сву негативну енергију. Осећај у рингу је изузетан. Размишљаш о томе да мораш да победиш и изађеш неповређен, иако је то немогуће. Кик - бокс тренира много девојака, а могла бих рећи да су неке боље и од мушкараца. Основно правило је да главу увек држиш покривену гардом. Поручила бих младима да се обавезно одреде за неки спорт. Важно је прво поставити себи циљеве, наћи у некоме идола, и одабрати спорт који вам највише одговара.

Стефан Марић: Играм фудбал четири године. Највећи успех ми је репрезентација западне Србије. Играм за „Слободу“, на позицији десни бек.

Тренинге имам сваки дан, али се трудим да се то не одражава на оцене. Фудбал је заиста као сан. Сваки млади фудбалер се нада да ће се појавити неко ко ће учити његове квалитете и одвести га у неки велики клуб. Док се то не деси, фудбалерима није лако. На терену има свакаких ситуација. Некада нам се просто не игра, било да је у питању повреда, или је насупрм нас бољи тим. Бољи тим зна и да нас мотивише. Дешава се да је довољна само жеља за победом, па онда и срећа буде на нашој страни. Какав год исход утакмице да буде, увек је најважније да имамо поштовања према противнику.

Ђорђе Живковић: Фудбал тренирам већ једанаест година. Заволео сам га као мали. Играм за први тим. У почетку је било тешко ускладити обавезе и школу, сад сам се навикао, па је лакше. Професори имају разумевања, док траје сезона. За све ове године се мој однос према фудбалу није променио, само што је жар већи. И жеља за победом расте. Наш већи успех је освајање Друге лиге Србије прошле године. Још увек немам јасне планове за будућност. Ситуација у нашем фудбалу није сјајна. Уколико се пружи прилика, отићи ћу из Србије.

Ђорђе Лазовић: Фудбалом се бавим већ девет година. Фудбал сам одувек желео да тренирам. До сада смо остварили неколико успеха. Освојили смо Другу лигу Србије и треће место на турниру у Атини. Фудбал је узбудљив спорт. Док траје утакмица, расположења се мењају. Некада једва чекамо крај. Фудбалери знају да прихвате пораз, мада често није лако. Данас је овај спорт деградиран. Услови су врло лоши, нема довољно новца, што је у Ужицу посебно изражено. Фудбалери су принуђени да одлазе, иако као нација имамо предиспозиције за добар фудбал.

Душко Дрндаревић: Почео сам да цртам графите у петом разреду, захваљујући другу који ме је мотивисао и учио. Има различитих графита, и њихова израда је различита. Постоје правила која морамо да поштујемо, све

зависи од тога шта радимо - слова, људе или нешто треће. Све мора да буде пропорционално, као у свакој уметности. Графити су повезани са музиком коју слушам. То је реп и хип - хоп музика. Хип - хоп графити су обележени посебним фонтом, бојама и ефектима, они су сложенији. Порукe графита су различите, то могу бити имена, називи бендова... Ја цртам ликове, ретко имена. Урадио сам један графит на зиду. У граду постоје одређена места за цртање графита, у Ужицу је то Велики парк. Мој узор је Никола Стаменковић из Београда који је на једној згради нацртао кошаркаше када су освојили друго место на Светском првенству. То ми је омиљени графит.

Милан Гачевић: И ја сам почео да цртам графите у петом разреду. Не

цртам карикатуре, већ имена. Измишљам своја слова. Слушам страну реп и хип - хоп музику. Она ме покреће да цртам графите. Хип - хоп значи бунт. Такву поруку носе и графити, то је њихова повезаност. Мислим да је то уметност. Већина људи не сматра графите уметношћу, већ нас сматрају уличарима, да немамо васпитања јер цртамо по граду. Имају предрасуде, док мањина то воли.

Ружица Гудурић: У првом разреду сам почела да играм фудбал. Била сам једина девојчица у разреду, па сам фудбал заволела уз другове. Редовно

сам гледала утакмице. Сад играм за ЖФК Ужице, за који игра двадесет пет девојака. Тренутно смо друге на табели. Девојке се опредељују за фудбал из истих разлога као дечаци, и оне имају жељу и таленат. Ипак, много нам је теже него дечацима, најпре због оспоравања и недостатка подршке. У женском фудбалу не могу да се остваре резултати као у мушком. Мени су родитељи бранили да играм, плашили су се повреда, али нису успели да ме спрече. Имам много ожиљака и модрица, али ми то не смета. Мени, као ни девојкама са којима играм, нису толико важни резултати колико тимски дух, борба за исти циљ. Када победимо, има и суза радосница, али ни порази се не заборављају. Освојиле смо доста медаља, углавном смо освајале друго место. Дечаци кажу да је женски фудбал најгоре гледати, да нисмо организоване, већ хаотичне. Не бих се сложила са њима.

Ивана Весовић: Бавим се сноубордом већ пет година. Са троје другара, од око четрдесет колико нас има у клубу, тренирам интензивно, јер је тренер приметио да смо талентовани. Тренирам за златиборски клуб. Тренинг подразумева скокове и кондиционе тренинге преко целе године. Имамо тренинге на Чиготи, на Златибору и Торнику. Сваке године идемо барем једном на такмичење. Такмичимо се са спортистима из разних земаља. Ове године је такмичење одложено због времена, а требало је да буде на Шар планини. Ја сам тренутно трећа у Србији из категорије јуниора. Волела бих да упишем ДИФ после средње школе, а већ планирам да почнем да тренирам за један београдски клуб. Овај спорт није толико заступљен у Србији, колико у другим земљама. Волела бих да постане популарнији и код нас, леп је и погодан и за девојке.

Александар Николић: Мој хоби је музика. Сада свирам клавијатуре, мада је мој први инструмент била хармоника. Од ње сам одустао јер сам почео јако рано, када сам био премали да бих могао да је држим. Свирам већ три године. Имао сам неколико наступа за рођендане, али за сада ништа озбиљније. Вежбама сваког дана најмање по два сата. Нисам ишао у

Музичку школу, зато сада узимам приватне часове. Важно је вежбати. Не планирам професионално да се бавим музиком, школа ми је у првом плану, док је музика хоби. Најчешће свирам сам, а понекад и са другом који свира хармонику. Почео сам и да вежбама певање. Занимљиво ми је све што има везе са музиком.

Стефан Обрадовић: Бавим се кик-боксом већ три године. Тренирам за „Слободу“. Ове године сам био шести на Светском првенству у Турској. Тренирам пет пута недељно. Тренинзи су много напорни. Најтеже је стећи аутоматизам покрета. Радимо повезане вежбе, које нису лаке. Волим овај спорт, волим адреналин. Већ на првом тренингу сам га заволео зато што је другачији од свих спортова. И раније сам остваривао успехе. На прво такмичење, државно, изашао сам већ после шест месеци тренирања, што није уобичајено. Тада сам био други. Сан ми је био да дођем до Светског првенства. Одрицања је

много. За време припрема се трудим да ускладим тренинге са обавезама у школи. Нисам ниједном изашао са друштвом за три месеца. Морао сам да стекнем аутоматизам покрета. Иако овај спорт у Србији није популаран, планирам да будем професионалац, да отворим свој клуб. Већ имам за то довољно искуства.

Ђорђе Стаменић: Ја тренирам кајак на дивљим водама. Почео сам у шестом разреду. Свидео ми се спорт, јер волим воду, одрастао сам на Дрини. Тренирам у кајак клубу „Дрина“, сад само лети, због школе, иначе се тренира сваког дана. Тренинзи су занимљиви. Од тренера добијамо план и релацију. Правила не постоје. Треба се само снаћи од старта до циља. Осим што добро утиче на здравље, овај спорт подразумева и дружење. Ипак, ово је ризичан спорт у којем је најважније бити добар пливач, и да, не плашити се воде. Много тога не зависи од нас, неке опасности не могу да се избегну. Кајак није претерано занимљив у Србији, мада полако постаје.

Учествовао сам на доста такмичења. Ове године сам био други у Србији, а трећи на Отвореном првенству Босне и Херцеговине. Био сам други и на Међународном такмичењу у Бихаћу прошле године. Осим тога, имам доста успеха на државним првенствима, у К1 категорији освојио сам три пута прво место. Наставићу да се бавим овим спортом и након школовања.

Урош Дивац: Многи моји вршњаци сматрају да је хоби којим се бавим необичан. Ја свирам гусле већ две године.

У породици моје мајке је неколико гуслара, па ми се ова музика још давно допала.

Мени она није ни најмање необична. Чак сам и сам почео да правим своје прве гусле. Сам сам научио и да свирам, нисам желео да идем на часове. Није било тешко, јер се временом глас прилагоди

музици и постане продоран. Вежбама кад год имам времена, по сат или два дневно. Основно правило у овој музици је да глас мора да надјача инструмент. Веома је важно да публика буде тиха током наступа. Још увек нисам наступао, иако се у Пријепољу често организују гусларске вечери. Свирам за своје друштво, кад се окупимо, на славама. Прва песма коју сам научио је „Смрт попа Мила Јововића“. Текстови песама су јако леви, они најчешће описују неку битку или јунака који је погинуо. За школску приредбу увежбавам песму о Косовском боју. Моје мишљење је да је гуслање леп начин да се историја памти.

Новинарска секција

* * * * *

ИЗЛЕТ СА ПЕНЗИОНЕРИМА

Почетком септембра 2014. године већи део колектива Техничке школе „Радоје Љубичић“ упутио се ка Стапарској бањи. Није им ово био први пут, знају они да барем једном годишње крену у овом правцу. Обично лети, када се може уживати у сунцу и природи. Међутим, овог септембра је било другачије. Кренуло се са посебним емоцијама. Повод је био велики и обавезујући. Овог пута, пошли смо да се дружимо са нашим дивним колегама који су тих дана постали пензионери. Станислав Тодоровић, Драган Вранешевевић и Милан Петровић приредили су нам излет. Дан је протекао у лепом расположењу, песми и шали, а повод дружења нас је подстакао да се присетимо многих лепих тренутака које смо провели заједно. Дуг стаж је обезбедио довољно успомена.

Цане је за мене изворни облик боема, од кафане и пића, до дружења и духовитих опаски. Таквог више нема у овој школи, а могуће је да их нема ни у другим школама. Он је слика једног романтика из седамдесетих година, и до данас је остао такав. Увек је био џентлмен и имао, а и даље има смисао за хумор.

Милан Спасојевић

Цане је човек велике енергије. Покретач је традиционалне шетње у част колеге Зорана Теодосића, као и књижевног конкурса у његову част. Дobar је друг. Љубитељ паса, риба и жена. Жене га воле још увек. Он је јединствен.

Влатко Павловић

Милан је био потпуно посвећен свом послу, увек тачан, уредан и прецизан. У школу је дошао пре десет година. Он поседује велику позитивну енергију. Заувек ћу памтити екскурзију у Грчку, где смо били заједно. Он је све време водио ђаке као своју мало већу породицу. Бринуо се о њима баш тако – као о породици. Он се заиста трудио око њих. Ученици из мог одељења и сад знају да оду до њега, да га посете. Помагали су му јесенас да покупи сено, а он је њима направио роштиљ. Ретко који наставник се толико труди око деце. А он је успео да их упозна. То је заиста велика енергија у тим годинама. Њему ништа није било тешко. Био је омиљен међу колегама, што доказује и број људи који је био на излету.

Милан Спасојевић

Милан је прави домаћин. Увек се труди да обрадује пријатеље. Чак и када је дежурео у школи, понашао се као домаћин. Тада би обавезно донео нешто чиме би почастио

колеге. Ништа му није било тешко, поседовао је велику енергију. Спретан и способан, могао је за час да се попне на дрво, одсече грану и направи клупу за колеге.

Бранко Николић

Вранеш је одраз времена када су дифовци имали сасвим други статус, када су били промотери здравог начина живота, пливања, шетње, трчања. Сматрам да је један од последњих таквих. Волео је дружење. Врло је интересантан човек. Изворни дифовац.

Милан Спасојевић

Вранеш је сјајан човек. Дружили смо се. Осетиће се његов недостатак уколико не буде испунио обећање да ће нам се придружити на нашим окупљањима. Водио је Гимнастичку секцију и био врло успешан. Имао је чак и републичке награде. Био је добар друг. Увек спреман за сарадњу и шалу.

Влатко Павловић

Осим колега, ту су и две колегинице о којима се такође разговарало.

Милица Матић, наставник праксе у подручју рада личних услуга, у нашој школи је провела последњих десет година. Врло брзо је већини колегиница постала фризер. Са свима је сарађивала. Одмах по завршетку школе је отворила свој фризерски салон, у којем су праксу стекли многи њени ђаци, касније колеге. Говорећи о њој, истакла бих њено залагање и посвећеност послу. Много је оних који су јој захвални због знања које им је несебично пружила. Милица воли да помаже људима и прави је пријатељ. Отворена је и весела, са свима је могла да нађе заједничке теме. Често препричавамо њене шале и анегдоте о њој.

Биљана Урошевић

Гордана Павловић је по звању дипломирани текстилни технолог. Своју професионалну каријеру започела је у некадашњој фабрици за производњу текстила „Цвети Дабих“. Током протеклих 25 година рада у школи је своја стручна знања успешно преносила многим генерацијама. Освојена прва места и многобројна признања ученика који су учествовали на Републичким такмичењима текстилних школа говоре о њеној преданости и мотивисаности. У раду са децом умела је да препозна оно што је у њима најбоље. Помагала им је саветима и добронамерним критикама да превазиђу своје проблеме.

Истрајност, мајчинска брига и пажња, саосећајност и енергија коју поседује помогла је многим ученицима да пронађу свој животни пут и изграде своје циљеве. Друштвена, комуникативна, позитивна, упорна, принципијелна, енергична, одлучна, рађива, осетљива, достојанствена и горда као и име које носи.

Антонина Златић

Први наш сусрет је био једноставан, као да се дуго познајемо. Водила ме је кроз школу и разреде лако, као да је држати час нешто најједноставније. Одмах смо се разумеле, ствари смо посматрале на сличан начин. Касније сам запазила да је сличност међу „техничким лицима“ велика око многих ствари (васпитања, односа према деци, учења...). Гоца је имала не тако чест дар да одмах сагледа проблем и брзо направи свој мали алгоритам за његово решење. Некада су се у мени, природно, буниле године разлике, али је увек преовладао практични дух и заједнички напор да се постигне нешто добро и квалитетно. О, умела је и да се „нарогуши“, да сипају громови и севају муње њеног врелог темперамента, нарочито када је нека ствар ишла у смеру у коме она сматра да никако не треба. Упркос томе, умела је да препозна искрене намере, прави напор и поштује рад. Никада није подносила формализам, нити се лако мирила са безразложним писанијама. Жена конкретних потеза, праве акције, без сувишног пренемагања. Можда се на први поглед чинила као неко без превелике емпатије према околини, али је то само привид. Она нема времена за губљење на бесмислена објашњења и тобожња саосећања. Уместо тога ће пружити конкретну потпору и увек донети ветар у та крхка дечија једра. Имала сам утисак да је ништа не мрзи и да јој ништа не пада тешко. Увек спремна за неку акцију! Велика енергија коју поседује је све нас прожимала и давала нам подстицај. Имала сам привилегију да учећи од ње отворим и неке нове професионалне и људске видике. Захвална што сам имала прилику да радим са њом и уз њу, а лично сам имала осећај као неко ко је добродошао и није странац у овом послу и у овом граду.

Жанка Станојевић

ПЕТЉА: Лист Техничке школе „Радоје Љубичић“ Ужице
РЕДАКЦИЈА: Биљана Аксентијевић, Зорица Ђурић, Радомир Тошић, Станислав Тодоровић, Милица Перишић, Александра Обрадовић, Милица Кондић, Вања Љујић, Александра Стопић, Александар Перишић, Ивана Лазич, Далибор Драгићевић, Лазар Дадић, Александра Лијескић
ЛЕКТУРА-КОРЕКТУРА: Биљана Аксентијевић
КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА ТЕКСТА: Зорица Ђурић, Радомир Тошић
ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Радомир Тошић
ШЕФ МАРКЕТИНГА: Иван Марић
ЛОГОТИП НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ: Драган Нешић
НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ: Новинари Петље на Старом граду
ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Биљана Аксентијевић
АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: ТШ „Радоје Љубичић“ (за Петљу), Улица Николе Пашића 17, 31000 Ужице
ТЕЛ/ФАКС: 031/513 171
ЕМАИЛ: tgsf@open.telekom.rs
ШТАМПА: „БРАТИС“ Ужице